

ni

(Du-
Mu-
kami,
mago
Itali-
trijcu
naših
d edi-
smolo
nale-
protni-

ojev:

ERGO

Čučina
ršak :
Daine-

N 4:1
in 1:0,
Čučina
ršak :
ath S.

ERGO

, Kraj-
e : Li-
irea G.
0:1.

N 3:2
1:1, Ze-
Petr-
Brce :
Rausch
K. V.

jugoslo-
ustreza
n zmo-
kov.

če ve-
rjev re-
o, ki je
resežen,
a vemo
d v ho-
si ga še

Vibr

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

mo

LETO X

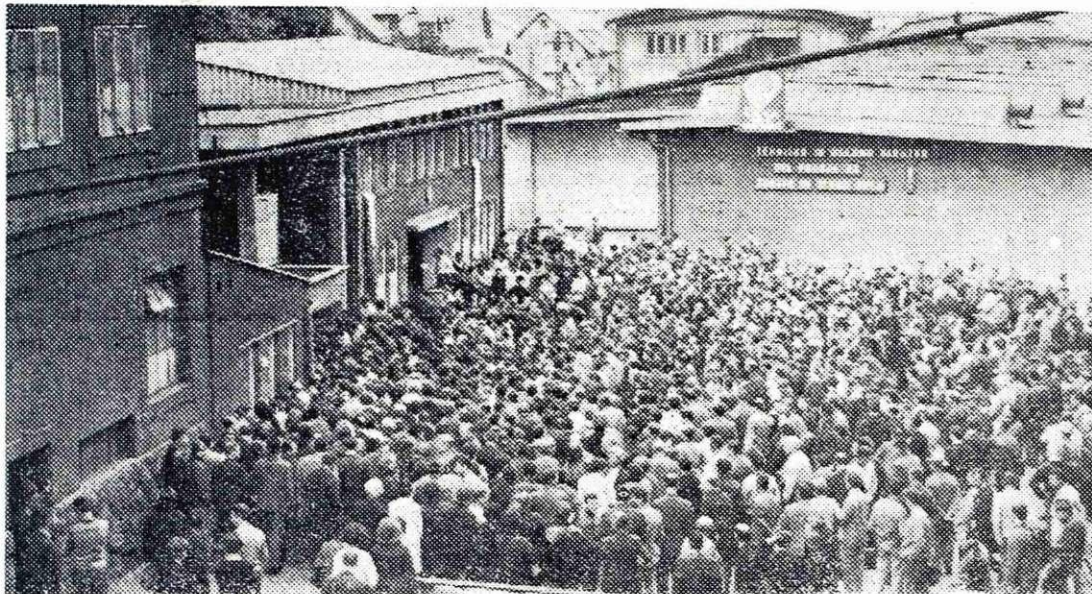
Številka 34

Jesenice, 23. avgusta 1968

ZELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja red. ključki odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vrčamo — Naslov: Uredništvo »Zelezarja«, Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ZELEZAR

Na zborovanju v Železarni 21. t. m. je govoril sekretar tovarniške konference ZKS Tomaž Ertl

5. seja delavskega sveta

Finančna udeležba članov kolektiva za pridobitev stanovanjske pravice po dohodku

V soboto, 17. t. m. so na 5. seji člani delavskega sveta Železarne razpravljali o izvršitvi sklepov 3. in 4. seje DS, poslušali in razpravljali so o poročilih: o delu skupin, ki delajo na integraciji železarn, o službenih potovanjih v inozemstvo v II. polletju 1967 in o poročilu stanovanjske komisije ter komisije za družbeni standard.

Delavski svet je sprejel navedena poročila ter na podlagi poročil in razprave sklenil:

— Na predlog sektorja za ekonomiko, da se upravi osnovnih sredstev za novo aglomeracijo poveča normativ za obdobje izgradnje aglomeracije; to je za približno eno leto, za tri pomožne delavce in enega figuranta, je delavski svet sklenil, da se normativ ne poveča, pač pa se upravi osnovnih sredstev dodeli v ta namen štiri mladince.

— Od Marije COP, lastnice parcele 309/60, se odkupi del te parcele v izmeri 400 m². Na tej parceli stoji končni drog 35 kV daljnovoda Javornik—Jesenice in transformator ter je parcela, ki je bila gradbena in po sodnem cenilcu ocenjena kot prvo kategorijna, s tem kot gradbena parcela postala neuporabna. Sodni cenilec je ta del parcele ocenil za 6.880 N din.

— Ostale sklepe oziroma predloge delavski svet sprejme tako kot so v poročilu upravnega odbora predlagani.

— V zvezi s pripravami za integracijo slovenskih železarn delavski svet zadoži vse, ki delajo v iniciativnem odboru za združitve slovenskih železarn, da pospešijo

svoje delo ter da za pripravo vse potrebne dokumentacije vključijo strokovnjake iz slovenskih železarn.

— Delavski svet v zvezi s poročilom o uspehih in stroških službenih potovanjih za II. polletje 1967 sprejme sklep, da se mora v bodoče strokovnjakom, ki potujejo službeno v inozemstvo, zaradi tehničnega izpopolnjevanja, obvezno dati tudi naloga, da se poleg tehničnih vprašanj zanimajo tudi za kadrovska vprašanja, posebno pa za probleme varstva pri delu, kolikor je v vsakem posameznem primeru to pač mogoče.

— Sprejet je bil predlog stanovanjske komisije in komisije za družbeni standard,

da je finančna udeležba članov delovne skupnosti za pridobitev stanovanjske pravice:

do 300 N din dohodka na člana družine ni treba plačati prispevka za pridobitev stanovanjske pravice,

od 300 N din do 350 N din dohodka na člana družine se mora plačati polovični prispevek,

pri dohodkih nad 350 N din na člana družine se mora plačati celoten prispevek za pridobitev stanovanjske pravice in sicer po naslednjem ključu:

— za trosobno stanovanje 5.000 N din
— za dvosobno stanovanje 4.000 N din
— za enosobno stanovanje 3.000 N din

— za garsonjero 1.500 N din
— V tem letu se dodeli 20 stanovanj borcev po predlogu komisije za zadeve bor-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Izvršni odbor sindikata je razpravljal o tekočih problemih

Pretekli petek je imel izvršni odbor sindikalne organizacije redno sejo. Predsednik izvršnega odbora Srečko Milnarič je predlagal naslednje točke dnevnega reda:

— Obravnava vrstnega reda prosilcev stanovanj.

— Zakon o pokojninskem zavarovanju in zakon o delovnih mestih, kjer se šteje zavarovalna doba s povečanjem.

Izvršni odbor je obravnaval poročilo stanovanjske komisije, ki je bilo naslednji dan posredovano tudi delavskemu svetu Železarne, ter ugotovil, da sta stanovanjska komisija in strokovna služba pri kadrovskem sektorju se-

stavili listo prosilcev na osnovi pravilnika, ki je bil sprejet že v letu 1966. Tudi tokrat so se pokazale pomanjkljivosti in bo treba vnesti nekatere popravke, kar pa doslej ni bilo mogoče, saj ni bilo na razpolago ustreznega

materiala. Šele analiza je pokazala, kje so potrebni popravki.

Glede prednostne liste meni izvršni odbor sindikalne organizacije, da ustreza, imeti pa bo treba stalen pregled nad izvajanjem, tako da bodo možne morebitne kombinacije. Zlasti pa velja to za prvih 200 mest na prednostni listi.

Ker je že sekretariat izvršnega odbora na svoji seji razpravljal in ugotavljal o

pomanjkanju stanovanjskih enot, je skupno z upravnim odborom naročil stanovanjski komisiji, da izdela analizo potreb. Iz analize je razvidno, da bi od 719 prosilcev, kolikor jih je na prednostni listi, morali imeti na voljo 514 stanovanj. To so v glavnem prosilci, ki imajo stanovanja in živijo v skupnem gošpodinjstvu ali v privatnem

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zaskrbljeni smo

Z neverjetnim zanimanjem so jeseniški železarji in občani Jesenic v minulih dveh dneh spremljali dogodke na Čehoslovskem. Iz vseh pogovorov, pa tudi iz izjave predsednika Tita časopisni agenciji TANJUG je razvidna zaskrbljenost zaradi nepričakovane okupacije prijateljske socialistične države Čehoslovaške. Naši delovni ljudje še vedno upajo, da bo tudi v tem primeru zmaga preudarnost in da se bodo vojaške sile varšavskega sporazuma umaknile, od koder so prišle. To ni le želja vseh prebivalcev Čehoslovaške, ampak tudi vsega miroljubnega človeštva na svetu. To je tudi odločna zahteva naših delovnih ljudi. V tem smislu je izzvenelo tudi zborovanje pred Železarno, kjer se je zbralo več sto naših sodelavcev. Na zborovanju je govoril sekretar tovarniške konference ZKS Tomaž Ertl in prebral brzojavko centralnemu komiteju ZKJ. Tako kot povsod v naši domovini, smo tudi na Jesenicah nestrpnost pričakovali stališč in sklepov seje predsedstva CK ZKJ ter včerajšnje seje centralnega komiteja ZKJ.

Take metode so nezdružljive z demokracijo, socializmom in človečnostjo

PREDSEDSTVU CK ZKJ

Delavci železarne Jesenice ter ostali delavci in prebivalci jeseniške občine smo danes zjutraj presenečeni in zaskrbljeni prisluhnili vestem, da je Čehoslovaška dežela doživela vojaško zasedbo, ki so jo izvedle sile varšavskega pakta. Ta poseg Sovjetske zveze in ostalih socialističnih dežel, ki je prekinil smelo začrtano pot demokratizacije življenja na Češkem in Slovaškem je po naših pojmovanjih nezdružljiv z demokracijo, socializmom in človečnostjo. Zato ga kot metodo ogorčeno obojamo in smatramo, da ne bi smel biti prisoten v odnosih med socialističnimi deželami, oziroma se mu je treba izogniti celo drugod in v drugačnih okoliščinah, saj smo vneti pristaši miru in mirnega sožitja med ljudstvi in narodi.

Pred nocojšnjo sejo predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije izražamo vso podporo dosedanjim prizadevanjem našega vrhovnega političnega vodstva. S polnim zaupanjem pričakujemo za ključke, ki jih boste na seji sprejeli in smo trdno prepričani, da bodo logično nadaljevanje dosedanjih prizadevanj Jugoslavije ter razgovorov, ki jih je imela jugoslovanska partijska delegacija pod Titovim vodstvom v Pragi.

Izražamo solidarnost s češkim in slovaškim ljudstvom in pričakujemo obsodbo grobih metod sile, kjer koli se le-te pojavljajo v odnosih med ljudstvi in narodi

Crvena zastava od 35000 na 130000 avtomobilov letno

V razgovoru z inž. Matevžem HAFNERJEM smo izvedeli, da nameravajo ZAVODI CRVENA ZASTAVA iz Kragujevca povečati svojo letno proizvodnjo na 80.000 do 130.000 osebnih avtomobilov FIAT (sedanja proizvodnja okrog 35.000 vozil). Pri povečanju kapacitet bo sodelovala tudi podjetje FIAT iz Torina z okrog 5 milijonov dolarjev. Vsa potrebna investicijska sredstva za povečanje kapacitet so zagotovljena. Za obratna sredstva pa so ZAVODI CRVENA ZASTAVA in Jugoslovanska investicijska banka razpisali vpis posojila, s katerim predvidevajo, da bodo zbrali okrog 200 milijonov N. dinarjev.

Največ denarja v obliki posojila bodo prispevali kooperanti in dobavitelji, med katerimi je tudi naša Železarna. Zato je delavski svet potrdil odločitev, da Železarna sodeluje s posojilom v višini 500.000 N. dinarjev.

Posojilo oz. obveznice pa lahko vpisujejo tudi delavci delovnih kolektivov in vsi državljani, ki si z vpisom poleg obresti zagotovijo nekatere prednosti pri nabavi novih avtomobilov in sodelujejo pri žrebanju šestnajstih osebnih avtomobilov Fiat in drugih nagrad.

Ker je CRVENA ZASTAVA eden naših potencialnih odjemalcev kvalitetnih jekel, ima naša Železarna in naš kolektiv največji interes, da se njena proizvodnja poveča. S tem se bodo namreč povečale tudi naše dobave od sedanjih cca 7 milijonov N. dinarjev na okrog 20 milijonov N. dinarjev letno. Iz vseh navedenih razlogov in po priporočilu upravnega odbora Železarne objavljamo razpis Zavoda Crvena zastava in Jugoslovanske investicijske banke v celoti, ker bodo nedvomno tudi med našimi sodelavci, interesi, ki bodo vpisali posojilo in se s tem približali nabavi osebnega avtomobila.

OSNOVNI ELEMENTI ZA VPIS OBVEZNIC POSOJILA DELAVCEV, DELOVNIH ORGANIZACIJ IN DRŽAVLJANOV

Osnovni elementi za vpis obveznic ZAVODA CRVENE ZASTAVE iz Kragujevca, prek Jugoslovanske investicijske banke, Beograd, so naslednji:

1. Obveznice se glasijo na prinašalca in vsebujejo 6% letnih obresti, ki se obračunavajo letno.

2. Vpisna vsota obveznice se lahko vplača enkrat ali v desetih enakih obrokih. Prvi obrok se vplača v času do 30 dni od dneva podpisane izjave o vpisu obveznic; ostanek pa v devetih mesecih oz. najkasneje do 30. aprila 1969.

3. Najnižja vsota, ki se lahko vpiše, je 500 N. din. Vpis obveznic začne s 1. junijem 1968.

4. Vplačila se vršijo v korist računa 608-620-6-3-107027 — Jugoslovanska investicijska banka, Beograd.

5. Za obveze po obveznicah Zavoda Crvena zastava, Kragujevac, jamči Jugoslovanska investicijska banka, Beograd.

6. Obveznice bo izdajala Jugoslovanska investicijska banka, Beograd, po izvršenem vplačilu vpisanega zneska.

7. Na vplačane zneske vpisanih obveznic za obdobje od dneva izvršenega vplačila do 30. aprila 1970, se bodo obračunavale obresti po stopnji 6% letno. Obračunane obresti se bodo izplačevale v gotovini od 1. maja 1971 dalje.

8. Obveznice se bodo izplačale v roku petih let in sicer od 1. maja 1970 dalje, v enakih letnih vsotah na podlagi anuitetnih kuponov, ki vsebujejo odplačilo in obresti. Kuponi zapadejo v izplačilo 1. maja. Prvi kupon zapade v izplačilo 1. maja 1971.

9. Delavcem — državljanom, lastnikom obveznic, ki bodo izvršili vplačilo za vozila, ki jih proizvajajo Zavodi Crvena zastava, bo zavod dostavil vozilo najkasneje v roku 30 dni od izvršenega celotnega vplačila za vozilo.

10. Vsi lastniki obveznic so udeleženi v loteriji, za katero bo javno žrebanje leta 1969 in 1970. Na loteriji se bo v teh dveh letih izžrebalo po osem osebnih avtomobilov raznih tipov in to: Fiat — Zastava 125, Fiat Zastava 124, Zastava 1300, Fiat — Zastava 110 R, Fiat — Zastava 850 berlina, Fiat — Zastava 850 special, Fiat — Zastava 850 kupe — šport, Zastava 750.

Poleg tega bo izžrebanih še 11 lovskih pušk, kakor tudi 11 lovskih karabink, ki jih proizvaja Crvena zastava Kragujevac.

11. Material za vpis obveznic se lahko dobi pri Jugoslovanski investicijski banki Beograd, njenih predstavništvih. Zavodu Crvena zastava Kragujevac in pri vseh prodajno-servisnih organizacijah za vozila Zastava, kjer se tudi oddajo izpolnjene izjave.

Izpolnjene izjave se lahko pošljejo na naslov: Jugoslovanska investicijska banka — direkcija dinarskih sredstev, Beograd, Terazije 9.

JUGOSLOVANSKA INVESTICIJSKA BANKA
ZAVODI CRVENA ZASTAVA

Izvršni odbor sindikata je razpravljajal o tekočih problemih

(Nadaljevanje s 1. strani)

sektorju, kjer pa zamenjave niso možne.

Zaradi rekonstrukcije Železarne je treba na Stari Savi odstraniti nekatere objekte in prav tako barake Podmežakljo. Že na delovni konferenci sindikalne organizacije je bilo o tem govora, sprejet pa je bil tudi sklep, da je treba iskati možnosti in denar za izgradnjo stanovanj, ker bi le tako lahko rešili nekatere najbolj nujne primere.

Na seji izvršnega odbora so razpravljali tudi o predlogu za povečanje finančne udeležbe. Sprejet je predlog, da se finančna udeležba poveča na osnovi kriterijev dohodka na člana družine, tako da do 30.000 S din dohodka finančna udeležba ne bo potrebna, od 30.000 do 35.000 S din znaša 50%, nad 35.000 S din pa st odstotno. Tako bo treba za trisobno stanovanje prispevati finančno udeležbo v višini 500.000 S din, za dvosobno 400.000 S din, za enosobno stanovanje 300.000 S din ter za garsonjero 150.000 S din. Poudariti je treba, da to velja za vse prosilce stanovanj enako.

Glede pritoževalcev, ki so se pritožili na lansko prednostno listo, je delavski svet Železarne na svoji seji z dne 13. 3. 1967 sprejel sklep, da se jim ugoditi ter naročiti stanovanjski komisiji, da jih upošteva pri prvi razdelitvi. Izvršni odbor sindikalne organizacije meni, da tudi za njih veljajo omenjeni kriteriji. Prav tako je treba analizirati upravičenost njihovih prošenj.

Izvršni odbor meni, da v kolikor bo delavski svet Železarne sprejel prednostno listo, da je le-ta vodilo, po katerem naj se v bodoče ravna stanovanjska komisija, ki mora občasno poročati na seji delavskega sveta Železarne,

kako izvaja osnovno politiko razdeljevanja stanovanj in ne le tako kot doslej, samo kadar je bilo treba prosilcem stanovanj dodeliti nova stanovanja, ki so bila na razpolago.

Izvršni odbor sindikalne organizacije je na petkovi seji obravnaval tudi zakon, ki je bil sprejet 29. aprila. Že prej je bila v Železarni imenovana posebna komisija z nalogo, da z zakonom uskladi delovna mesta, ki pridejo v poštev za povečanje zavarovalne dobe. Komisija je že v letu 1965 izdelala elaborat ter ga posredovala Združenju jugoslovanskih železarn. Omenjeni elaborat je za takratne delovne pogoje predvideval 1.047 zaposlenih delavcev v naši Železarni, ki naj bi jim priznali zavarovalno dobo s povečanjem. Ker pa zakon, ki je bil sprejet letos v aprilu, ni v celoti upošteval predloga naše komisije, je nujno, da komisija pregleda stanje in do 7. novembra predloži republiškemu organom predlog, ki bo uskladen s sprejetim zakonom. Ker pa imamo v Železarni tudi take obrate kot npr. šamotarna, kjer je sindikalni odbor obravnaval to problematiko, v sprejetem zakonu pa ni upoštevana, je treba, da bi upravičenost šamotarne in podobnih obratov ponovno obravnavali. Omenimo naj, da bo treba za vse delavce, ki bodo imeli delovno oz. zavarovalno dobo s povečanjem, odvajati socialnemu zavarovanju prispevek v višini 1,8%. Zato bo treba resno razmisliti, kaj je za delavca in podjetje bolje; ali manjše racionalizacije in vlaganje investicijskih sredstev, ali pa plačevanje prispevka, ki v skupni vsoti ne bo majhen.

Komisija bo morala z delom pohiteti, ker imamo precej upokojenih sodelavcev, ki

se že zanimajo, kako je z izvajanjem sprejetega zakona, razen njih pa je v Železarni zaposlenih tudi precej delavcev, ki so pred upokojitvijo in bodo upravičeni do povečane zavarovalnine oz. delovne dobe.

Na petkovi seji je izvršni odbor sindikalne organizacije razpravljajal še v troboju slovenskih železarn, nadalje o pismu ravnatelja železarjev, ki smo ga še objavili v Železarni ter o preimenovanju pevskega zbora martinarjev v železarski pevski zbor. Prav tako je izvršni odbor razpravljajal o pripravah na praznovanje 100-letnice obstoja Železarne. Ustanovili naj bi tri odbore, celotni predlog pa bo direktor Železarne posredoval upravnemu odboru Železarne.

Ker imamo v podjetju veliko takih delavcev, ki so v bankah in pri trgovskih podjetjih obremenjeni s posojili, bo izvršni odbor predlagal upravnemu odboru, da zadolžitve omeji. Znano je namreč, da nekateri člani kolektiva zaradi številnih posojil v izplačilnih kuvertah prejema le še nekaj tisočakov. V zadnjem času so bile v naši Železarni precej razširjene govorice o ukinitvi regresov na prevoze, malice in oddihe. Izvršni odbor meni, da bo treba o vsem tem premisliti, kajti šele na osnovi analize bomo lahko prišli do pravega zaključka. O vsem tem se na veliko govori tudi na delovnih mestih, kar pa gre v škodo proizvodnji in finančni realizaciji podjetja. Samoupravni organi in družbeno-politične organizacije o vsem tem niso razpravljale, vse pa kaže, da bo treba spregovoriti tudi o tej zadevi ter objaviti sprejeta mnenja in stališča.

-or

Lojze Dolgan

Oblike integracije v naših zakonskih predpisih

(4. nadaljevanje)

S pogodbo določene pravice organizacij v sestavi združenega podjetja se lahko spremenijo le s soglasjem delovnih skupnosti vseh integriranih organizacij ali pa s sodno odločbo, s katero se ugotovi obstoj spremenjenih okoliščin bistvenega značaja, ki opravičujejo izdajo take odločbe. Take okoliščine se upoštevajo le, če imajo določen vpliv na položaj podjetja ali na organizacije, predvsem pa, da povzročajo neugoden gospodarski položaj, ki ga s sklenitvijo po-

godbe nihče ni želel ustvariti in če bi se za te okoliščine ter iz njih izvirajoče posledice vedelo, tudi nihče ne bi sklenil take pogodbe.

Člen 101 določa, da imajo organizacije v sestavi združenega podjetja tiste pravice in dolžnosti, ki jih določajo pogodba, statut podjetja in temeljni zakon o podjetjih. Člen 102 pa določa, da pri sklepanju poslovnih pogodb organizacije nastopajo v lastnem imenu in na lasten račun, kar zagotavlja organizacijam v okviru združenega podjetja poslovno samostoj-

nost, ki pa mora biti v skladu s statutom, načrtom podjetja in sklepi organov združenega podjetja. Isti člen omenja tudi notranjo arbitražo, ki bo vsekakor najprimernejša za reševanje medsebojnih sporov, ter povračilo medsebojnih regresov, ki se v tem členu tudi omenjajo.

Organizacije v sestavi združenega podjetja imajo pri banki posebne račune (čl. 104). Organizacije lahko sklepajo samostojno kreditne pogodbe za investicije. Ta samostojnost pa je lahko omejena s statutom ali ustanovitveno-institucionalno pogodbo s tem, da je določena možnost sklepanja kreditnih pogodb samo za določene investicije do določenega zneska ali pa je dopustna možnost sklepanja kreditnih

Zakaj tudi šamotarni ni priznana zavarovalna doba, ki se šteje s povečanjem

V Železarni z dne 19. julija 1968 smo brali članek Pridobitev pokojnine na podlagi zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem. Te spremembe in dopolnitve temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju in zakona o delovnih mestih so zlasti težko pričakovali tudi delavci v naši Železarni, ki delajo na posebno težkih in zdravju škodljivih delovnih mestih. Veseli nas, da so zakonodajalci spoznali in priznali, kako težak in trd kruh si mora služiti marsikateri naš človek v Železarni pod izredno težkimi pogoji dela.

Kot nekdanji sodelavec v šamotarni, kjer sem delal 25 let in bil invalidsko upokojen zaradi silikoze, pa sem bil nad nekaterimi določbami razočaran. Silikoza je bila namreč že davno priznana kot poklicna bolezen

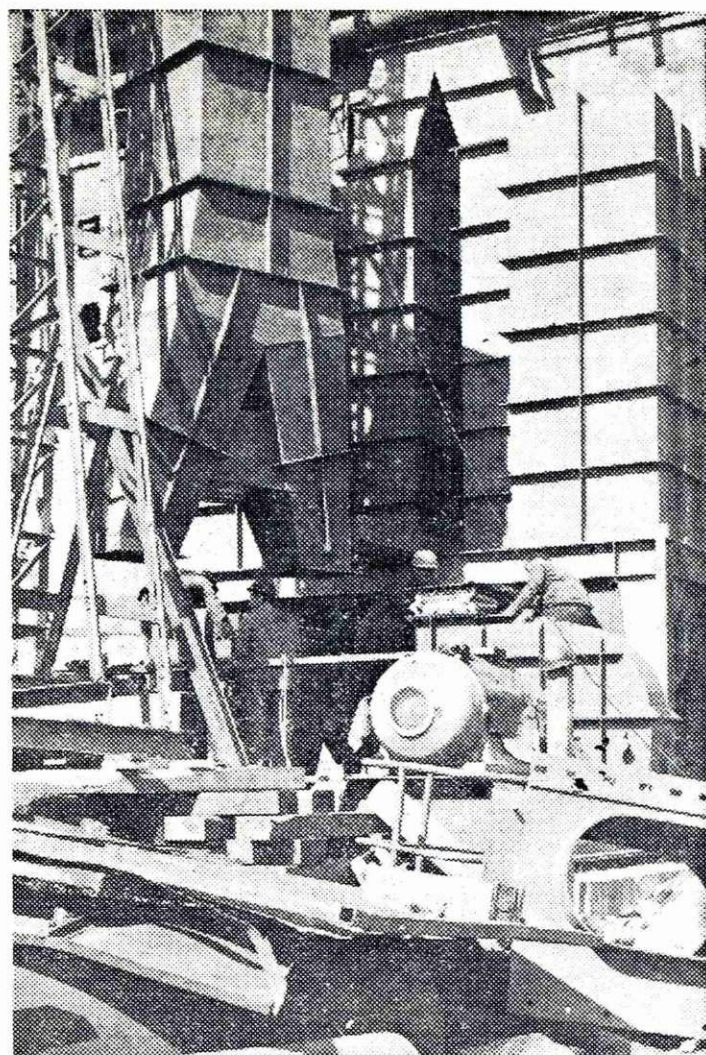
in če delavec za to boleznijo oboli na svojem delovnem mestu, je bil in je še danes z zakonom zaščiten. Tudi jaz in mnogi drugi sodelavci so bili invalidsko upokojeni zaradi te poklicne bolezni. Če bi samo našteval, koliko nas je bilo invalidsko upokojenih zaradi silikoze samo v šamotarni, bi bilo to veliko število. Mnogi pa so bili tudi premeščeni iz šamotarne v druge obrate. V kakšnih delovnih pogojih smo delali, vedo samo tisti, ki so na teh delovnih mestih delali. Delo v šamotarni pa, kot je razvidno iz omenjenega članka, izgleda ni upoštevano za zavarovalno dobo, ki se šteje s povečanjem. Ne vem, kje so vzroki zato, ali v pomanjkanju denarja ali kje drugje. Temu prav gotovo nismo krivi mi delavci, ki smo pošteno in trdo delali na težkih

delovnih mestih za svoj življenjski obstoj in prispevali dokajšen delež za našo skupnost. Javno bi rad postavil vprašanje, kaj je vzrok, da tudi šamotarna ni zajeta v tem predpisu, kajti vprašujem se, koliko naših delavcev bo vzdržalo na teh delovnih mestih 35 let, prepričan pa sem, da nobeden ne bo zdržal 40 let.

Kazalo bi temeljito proučiti delovne pogoje v šamotarni in analizirati vzroke obolenj številnih naših sodelavcev, ki so ali še delajo na teh delovnih mestih in vzroke invalidskih upokojitev iz teh delovnih mest. Sam osebno bi mnogo raje delal v bolj zdravih delovnih pogojih in bil zdrav, kot pa predčasno invalidsko upokojen, kar prinaša s seboj tudi socialne in druge posledice.

Menim, da naj bi razprave o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, razširile tudi na delovna mesta v šamotarni, ker sem prepričan, da je dovolj dokaznega gradiva, da tudi ta delovna mesta opravičujejo zavarovalno dobo, ki se šteje s povečanjem.

Janez Soklič
upokojenec

Montaža dimnika za električni peči ASEA in LEKTORMELT

Finančna udeležba članov...

(Nadaljevanje s 1. strani)
čev NOV in 10 stanovanj po predlogu uprave podjetja in upravnega odbora za strokovnjake.

— Sprejme se splošni vrstni red prosilcev stanovanj kot ga je predlagala stanovanjska komisija, vendarle s tem, da ta vrstni red velja le za to leto. V sedanjem vrstnem redu so namreč leta čakanja, oziroma doba, ko je prošnja za stanovanje vložena, upoštevana v posebnem faktorju, ki pa v bodoče ne more biti takšno merilo, kot je sedaj predvideno. Zato se mora v tem letu izdelati predlog za dopolnitev pravilnika o urejanju stanovanjskih vprašanj. Leta čakanja za dodelitev stanovanja se sicer v vrstnem redu morajo upoštevati, vendar ne v obliki faktorja, temveč na drug, ustrenejši način, ki ne bo v tolikšni meri vplival na sam vrstni red kot sedaj sam faktor.

— Z današnjim dnem prenehajo veljati vsi sklepi, ki

jih je sprejel delavski svet s področja stanovanjskih vprašanj v prejšnjih mandatnih dobah.

— Sprejme se poročilo komisije za zadeve borcev NOV in v zvezi s tem sklene, da PA baterija železarne Jese-nice prevzame skrbništvo nad letos odkritim spomenikom padlim borcem NOV Prešernove brigade na Pokljuki.

— Zadolži se direktorja Železarne, da za eno prihodnjih sej pripravi kompletno problematiko in analizo stroškov muzeja.

— Poročilo o delu komisije za kategorizacijo delovnih mest se vzame na znanje.

— Sprejet je tudi sklep, da se iz registra gospodarskega sodišča v Reki zbrišejo dosedanje podpisniki: Franc Katrašnik, Stanko Ravnik in Zofka Vilfan ter vpišejo Nikola Radič kot upravnik počitniškega doma v Crikvinici in Alojz Živko kot materialni knjigovodja (po predlogu GEŽ).

Seja DS valjarne Bela

V celoti je bilo sprejetih osem sklepov. DS valjarne Bela predlaga povečanje normativa na pečeh, do realizacije tega predloga pa naj bi pečarjem izplačevali otežkočeni dodatek v višini 30%. Naročiti je treba tudi žerjav za tretjo halo, ker je zaradi preobremenjenosti ostalih žerjavov delo v tej hali otežkočeno. V vsakem oddelku valjarne Bela je treba posebej organizirati stanke, na katerih naj bi zaposlene delavce seznanili s sanacijskim programom obrata. Prav tako je DS imeno-

val novega člana v kadrovske komisijo iz oddelka površinske obdelave.

Seje delavskega sveta se je udeležil tudi psiholog tov. Tušar, ki je sodeloval v razpravi na osnovi poročila predsednika kadrovske komisije o izbiranju ljudi na razpisana delovna mesta. O tej problematiki so na seji razpravljali precej obširno. Predlagano je bilo, da naj bi komisija na sestanku delovodij in vodij oddelkov pojasnila vse, kar je potrebno v zvezi s to problematiko.

-or

pogob brez omejitve, vendar le s soglasjem delavskega sveta združenega podjetja. Če bi bila pogodba sklenjena ne glede na opisane omejitve oz. brez privolitve, potem le-ta ne bi veljala.

Organizacije v sestavi združenega podjetja sprejemajo načrte v skladu z načrtom podjetja. Organizacija iz svojega dohodka vplačuje v sklade združenega podjetja tisti del dohodka, ki ga določa pogodba oz. statut.

Poslovni stroški združenega podjetja obremenjujejo poslovne stroške organizacij po merilih, ki jih določa delavski svet združenega podjetja.

Iz rezervnega sklada združenega podjetja se krijejo izgube podjetja. Izguba organizacije v sestavi združenega podjetja, ki je ne more

kriti sama organizacija iz lastnega rezervnega sklada, se začasno krije iz rezervnih skladov združenega podjetja in drugih vključenih organizacij po merilih, ki jih sprejme delavski svet podjetja. Organizacija, katere izgube so bile pokrite iz drugih rezervnih skladov, mora kritne zneske vrniti, lahko pa je to vprašanje s pogodbo tudi drugače urejeno.

Organizacija v sestavi združenega podjetja ima lahko tudi svoja splošna pravila, če tako določa statut podjetja. Splošna pravila pa mora organizacija vedno imeti, če ima sedež na območju druge občine kot pa je sedež združenega podjetja.

Zakon določa, da sta organa upravljanja organizacije v sestavi združenega podjetja delavski svet in direktor.

S splošnim aktom organizacije pa se lahko določi, da ima organizacija tudi upravni odbor in druge organe upravljanja, ki jih pozna ta zakon.

Iz člena 113 izhaja, da so organi upravljanja v združenem podjetju isti kot pri splošnem tipu podjetja, t.j. delavski svet, upravni odbor in direktor. Odnos med direktorjem združenega podjetja in direktorji organizacij v sestavi združenega podjetja mora biti določen v statutu podjetja. Zakon vsebuje tudi natančnejše določbe glede imenovanja in razrešitve direktorja organizacije in sestave razpisne komisije. Določeno je tudi, da morajo biti pogoji za imenovanje direktorja v organizaciji določeni v statutu združenega podjetja, torej ne

v pravilih same organizacije.

Delavskemu svetu združenega podjetja je dana pristojnost, da lahko odredi nad organizacijo začasno upravo v primeru, če ne izvršuje proizvodnih ali z načrtom podjetja določenih gospodarskih nalog ali če ne poravnava svojih obveznosti, ki jih določa pogodba, statut ali zakon.

Združeno podjetje lahko zahteva s tožbo razvezo ustanovitvene pogodbe, če organizacija ne poravnava svojih obveznosti.

Omenil sem že, da nad samo organizacijo ni dopustna uvedba stečaja, lahko pa se uvede stečaj nad združenim podjetjem, kar ima za posledico razpustitev vseh organov upravljanja združenega podjetja in organizacij v njegovem sestavu.

Predvidena je tudi možnost izločitve organizacije v samostojno podjetje. V tem primeru njeni organi upravljanja nadaljujejo delo kot organi podjetja.

Tudi o firmi združenega podjetja ima zakon posebne predpise. Tako je določeno, da mora firma vsebovati označbo, da ima podjetje svojstvo združenega podjetja, lahko pa so v firmi naštet tudi imena organizacij v sestavi podjetja. Iz tega izhaja, da organizacija v sestavi združenega podjetja nima svoje firme, pač pa le ime.

V tem kratkem orisu so opisane najpomembnejše določbe, ki se nanašajo na združeno podjetje. Glede vprašanj, za katera ne obstajajo posebni predpisi, veljajo splošna določila temeljnega zakona o podjetjih kot splošni predpis.

Organi inšpekcije niso več pooblašчени za izdajo

Pristojnosti pred letom 1965

V prejšnjih predpisih oziroma točneje v 53. členu zakona o delovnih razmerjih (Ur. l. FLRJ, št. 17/61), je bilo določeno, da morajo organizacije pred pričetkom obratovanja naprav dobiti dovoljenje (odobritev) inšpektorata dela. Pristojnosti inšpekcijskih organov za ta opravila so bile določene v 17. in 18. členu zakona o inšpekciji dela (Ur. l. FLRJ št. 53/59). Določila so narekovala organom občinskih in republiških inšpekcij dela, da v primerih, predvidenih s predpisi, dajejo:

— odobritev za začetek obratovanja strojev in mehaniziranih delovnih naprav, ki morajo biti zavarovane po veljavnih predpisih;

— odobritev za začetek obratovanja naprav v tistih organizacijah, ki proizvajajo eksplozive, izvajajo kesonska, podvodna in druga podzemna dela, gradnjo mostov, predorov, v železniškem prometu, v pomorstvu... in v metalurgiji.

Poleg tega je bila v 52. členu istega zakona o inšpekciji dela predvidena obveznost organizacij, da obveščajo pristojni organ inšpekcije dela o pričetku in prenehanju dela obratov ali gradbišč in to najmanj osem dni po pričetku oziroma najkasneje osem dni po prenehanju dela.

Pristojnosti po letu 1965

Vprašanje dovoljenj za uporabo izgrajenega objekta, oziroma dovoljenj za uporabo delovnih orodij in naprav na mehaniziran pogon ter za proizvodnjo in uvoz sredstev in opreme za osebno zaščito, je v temeljnem zakonu o varstvu pri delu (U. l. SFRJ št. 15/65 in št. 28/66) urejeno tako, da organi inšpekcije dela ne dajejo več nobenih dovoljenj oziroma soglasij. Ker v Železarni v zvezi s tem nastopa vrsta nesporazumov in nepopolnih ali celo zgrešenih tolmačenj, bom skušal opozoriti na nekatera od teh vprašanj. In končno, prej omenjeni temeljni zakon o varstvu pri delu iz l. 1965 v 123. členu določa, da morajo organizacije do 31. 12. 1966 poskrbeti za izvajanje varstva pri delu v skladu z določbami tega zakona. V poldrugem letu njegove veljavnosti bi v Železarni že morali biti ustvarjeni pogoji za izpolnjevanje določil, vsaj tistih, ki so v mejah naših materialnih možnosti.

Temeljni zakon o varstvu pri delu prinaša v svojem 8. členu sistem t. i. »preventivne zaščite« (varstva). Organizacije, projektanti oz. investitorji gradbenih objektov, ki so namenjeni za delovne prostore, projektanti in izvajalci tehnološkega procesa

kot tudi izdelovalci orodij in druge opreme, izdelovalci sredstev za osebno varnost pri delu in osebne varstvene opreme, morajo po tem sistemu (pri projektiranju konstruiranju, lociranju in izvajanju del, kot tudi pri izdelovanju delovnih priprav ter sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu), upoštevati oziroma zagotoviti predpisane ukrepe in normative za varstvo pri delu. To zakonsko določilo zadeva tudi uvoznike, ki so pri uvozu orodja in drugih delovnih priprav in naprav oziroma sredstev in opreme za osebno varstvo, obvezani in sankcionirani, da zagotovijo izpolnitev navedenih pogojev.

Na ta način je predpisana in sankcionirana obveznost vseh dejavnikov, da mislijo na ukrepe varstva pri delu in z njimi računajo že v t. i. »predhodnem postopku«, to je že v fazah pred pričetkom uporabe oz. obratovanja, le tako se je kasneje — po pričetku obratovanja oziroma dela — možno izogniti vsem nezaželenim posledicam, med katerimi so najpomembnejše praviloma vedno povečani finančni izdatki.

Iz navedenega jasno sledi, da sistem »preventivnega varstva« v Železarni obvezuje vrsto posameznikov (odgovornih oseb), posamezne organizacijske enote in reference v sektorjih, vodstva sektorjev ter širšo in ožjo upravo. Tako razmejitev pristojnosti smo normirali v statutu in pravilniku o varstvu pri delu. Že samo učinkovitejša kontrola zakonitosti varstvenih opravil na tem ožjem varstvenem področju zahteva perspektivno reorganizacijo službe za varstvo pri delu, ki jo sedaj sestavlja sedemčlanski oddelek v kadrovskem sektorju. Reorganizacija bo morala iti v smeri koncentracije varstvenih opravil, spremembe statusa te službe v organizaciji Železarne in spremembe kvalifikacijske strukture. Na prva dva elementa perspektivne reorganizacije je bila Železarna opozorjena od republiške inšpekcije dela. Glede kvalifikacijske strukture pa nas jasno obvezujejo določila republiškega zakona o varstvu pri delu. Ob tem niti nisem omenjal drugih obveznosti službe (uvajanja na delo, izobraževanje in preverjanje znanja, izdelava sanacijskih programov za izboljšanje varnih in zdravih pogojev dela ipd.), ki jih bomo morali izpolnjevati bolj dosledno in bolj organizirano.

Najvažnejša zakonska določila, ki sestavljajo sistem »preventivnega« varstva pri delu

Pravilnik o splošnih ukrepih in normativih varstva pri delu za gradbene objekte, namenjene za delovne in pomožne prostore (Ur. l. SFRJ

št. 27/67) razmejuje in določa, da se k delovnim prostorom prištevajo tisti prostori, v katerih se izvajajo proizvodni in drugi procesi, k pomožnim prostorom pa tisti, ki služijo za higienske, sanitarne in druge potrebe (člen 2).

Zaradi preverjanja (kontrole), ali so pri projektiranju in izvajanju gradbenih objektov, ki so namenjeni za delovne prostore, kjer bodo delavci delali ali se gibali pri delu, izpolnjeni pogoji iz 15., 16., 17. in drugih členov (v teh je govora o notranjih komunikacijah, ki vodijo skozi delovne prostore, o onesnaženih conah, o vodovodnem omrežju oziroma o preskrbi delovnih in pomožnih prostorov s pitno vodo, z vodo za tehnološke procese in za gašenje požara, ipd.), je v 18. členu temeljnega zakona o varstvu pri delu predpisana odobritev: »Organ, ki je pristojen dovoliti graditev ali rekonstrukcijo oziroma obratovanje zgrajenega objekta, namenjenega za prostore, v katerih bodo delali ali po njih hodili ljudje pri delu, da dovoljenje na podlagi ocene določenega strokovnega zavoda, da so bili upoštevani predpisani ukrepi in normativi za varstvo pri delu v smislu 8. člena tega zakona.«

O tem, kateri organ je pristojen za izdajanje dovoljenj v smislu prej citiranega 18. člena TZVD, je predpisano v temeljnem zakonu o graditvi investicijskih objektov (prečiščeno besedilo, Ur. l. SFRJ št. 20/67). To določilo 5. člena tega zakona se gradnja investicijskega objekta lahko prične šele, ko zanj do voljenje pristojni organ. Preden pa se prične zgrajevati investicijski objekt uporab-

ljati, mora biti opravljena tehnična kontrola.

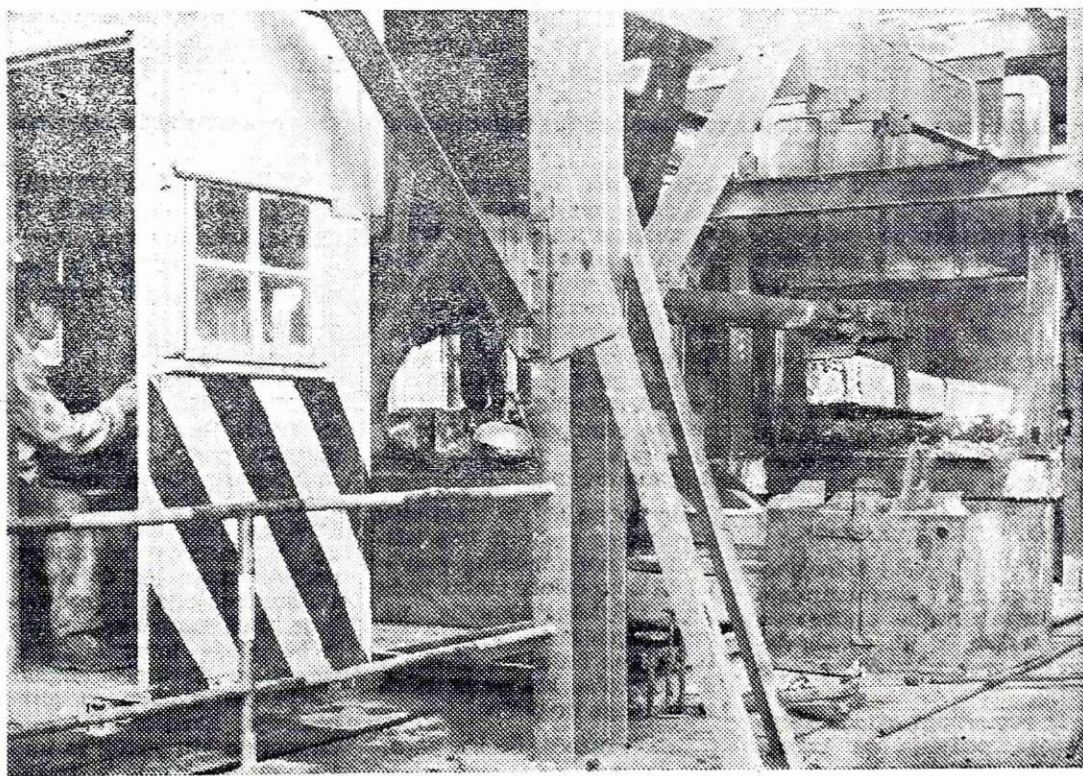
Hkrati s prošnjo za pridobitev gradbenega dovoljenja mora investitor predložiti poleg drugega (poleg: investicijske tehnične dokumentacije potrdila pristojnega organa, da je nameravana graditev v skladu s prostorskim in urbanističnim načrtom; soglasja vodnogospodarskega organa, če je investicijski objekt odvisen od vodnega režima ali če vpliva nanj; soglasja organa, ki je pristojen za promet in zveze, če utegne investicijski objekt vplivati na varnost in pravilno funkcioniranje prometa na kopnem..... — točke 1—4 člena 19) predložiti tudi soglasje drugih prizadetih organov, če tako določajo posebni predpisi (točka 5 člena 19). Torej mora predložiti tudi oceno strokovne ustanove, da so pri projektiranju upoštevani ukrepi varstva pri delu (v skladu z 18. čl. TZVD). Gradbeno dovoljenje da pristojni občinski upravni organ, če ni v zakonu drugače določeno (23. člen temeljnega zakona o graditvi investicijskih objektov).

Tehnični pregled po končani graditvi investicijskega objekta (ali dela objekta, ki pomeni ekonomsko-tehnično celoto in se da tak samostojno uporabljati) opravi organ, ki je dal gradbeno dovoljenje, razen če ni drugače določeno z republiškim zakonom. Tehnični pregled investicijskega objekta obsega — glede na njegovo naravo — tehnični pregled gradbenih del, tehnični pregled napeljav in tehnični pregled opreme in naprav (33. člen TZ o graditvi investicijskih objektov). S tehničnim pregledom

se ugotovi, ali je investicijski objekt izveden v skladu z investicijsko tehnično dokumentacijo in ali so bili izpolnjeni predpisani ukrepi varstva pri delu (predvsem varnost v pogledu življenja in zdravja ljudi, požara, prometa in sosednjih objektov), ki so bili pogoj za pridobitev strokovne ocene za investicijsko tehnično dokumentacijo (34. člen).

Člani komisije za tehnični pregled bi morali biti (po tolmačenju zveznega sveta za delo) ustrezni strokovnjaki pooblaščenih strokovnih zavodov, predvsem tistega zavoda, ki je dal strokovno oceno na investicijsko tehnično dokumentacijo. Tu je še vedno (tudi pri nas) zgrešena praksa tistih organov, ki sestavljajo komisije za tehnične preglede. Zaradi tega pride pri tehničnih pregledih velikokrat do nesporazumov oziroma do postavljanja drugačnih in dodatnih zahtev za zagotovitev varnosti, kot pa so bili zahtevani pogoji za pridobitev pozitivne strokovne ocene strokovnih zavodov.

Tehnični pregled opravi organ, ki je izdal gradbeno dovoljenje, če ni v republiškem zakonu drugače določeno (1. odst. 35. člena). Isti organ daje tudi obratovalno dovoljenje. 2. odst. 35. člena namreč določa: »Zgrajeni investicijski objekt ali njegov del, ki pomeni ekonomsko — tehnično celoto in se da tak samostojno uporabljati, ter objekti predhodnih in pripravljanih del, zgrajeni s posebnim gradbenim dovoljenjem, se smejo uporabljati oziroma pustiti v obratovanje šele, ko da organ iz prvega odstavka tega člena uporabno dovoljenje.« In četrti odstavek istega člena: »Upo-

VALJARNA PROFILOV JAVORNIK — zalaganje nigotov v IGNIS peč

odobritev, da so izpolnjeni pogoji varstva pri delu

rabno dovoljenje se ne daje v primerih, ko po določbah tega zakona ni potrebno gradbeno dovoljenje.

Pri pridobivanju gradbenega dovoljenja, opravljanju tehnične kontrole in pridobivanju obratovalnega dovoljenja, je treba upoštevati tudi določilo 25. člena, ki pravi, da se gradbeno dovoljenje daje za gradnjo vsega investicijskega objekta ali pa za njegov del, ki pomeni ekonomsko — tehnično celoto in se da tak samostojno uporabljati, če se investicijski objekt gradi po delih. Gradbeno dovoljenje za del investicijskega objekta je treba pridobiti: kadar tak del po predloženi tehnični dokumentaciji pomeni tehnično celoto, kadar graditev vsega investicijskega objekta traja več let ali kadar takó terja dinamika graditve vsega investicijskega objekta.

Strokovni zavodi dajejo oceno o izpolnitvi pogojev varstva pri delu

Skladno s 54. in 87. členom temeljnega zakona o varstvu pri delu, republike s svojimi predpisi določajo, kateri strokovni zavodi dajejo ocene, da so izpolnjeni pogoji varstva pri delu in predpisujejo postopek kako se to opravlja.

V republiškem zakonu o varstvu pri delu (Ur. l. SRS št. 22/66) je v 19. členu določeno, da strokovne ocene in potrdila izdajajo zavodi na podlagi pooblastila, ki jim ga da republiški sekretar za delo. Tudi za postopek, kako se to opravlja, sta v SRS izšla dva izvršilna predpisa: pravilnik o postopku za izdajanje strokovnih ocen o investicijski tehnični dokumentaciji in zgrajenih objektih ter atestov o delovnih pripravah in napravah na mehaniziran pogon (Ur. l. SRS št. 8/67) in pravilnik za izdajanje atestov za sredstva in opremo za osebno varstvo, za katere ni predpisan jugoslovanski standard, in strokovnih ocen za sredstva in opremo za osebno varstvo iz uvoza (Ur. l. SRS št. 8/67).

Za varstvo pri delu z orodji za delo in z napravami na mehaniziran pogon ter tudi pri proizvodnji in uvozu sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu, strokovni zavodi postopajo na enak način kot pri investicijskih objektih. Razlika je le v tem, da ateste izdajajo na način in po postopku, ki je določen z republiškim predpisi.

Za SR Slovenijo je npr. republiški sekretar za delo kot prvemu zavodu izdal pooblastilo Zavodu SRS za zdravstveno in tehnično varnost (ta se je letos preimenoval v Zavod SRS za varstvo pri delu) in sicer:

— pooblastilo za izdajanje strokovnih ocen in potrdil organizacijam, projektantom oziroma investitorjem grad-

benih objektov, ki so namenjeni za delovne prostore, projektantom in izvajalcem tehnološkega procesa itd. (glej 8. in 14. člen TZVD) in — pooblastilo za opravljanje periodičnih preiskav in preizkusov, o čemer bo govora v nadaljevanju.

Za periodične preglede in preizkušnje delovnih priprav in naprav, za katere so delovne organizacije obvezne po 70. členu TZVD, je tudi že izšel izvršilni predpis — pravilnik o periodičnih preizkusih delovnih priprav in naprav, ter o periodičnih preiskavah kemičnih in bioloških škodljivosti in mikroklimi (Ur. l. SFRJ št. 26/67). V njem so vsebovana podrobna določila za periodično preizkušanje delovnih priprav in naprav, kot so: žerjavi, tovorna dvigala in druge transportne naprave; tlačne posode; mehanične in hidravlične stiskalnice; kompresorji in kompresijske postaje za industrijske pline. Prav tako so vsebovana podrobna določila za periodične preiskave kemičnih in bioloških škodljivosti in mikroklimi, ki so obvezna za vsa delovna mesta in delovne prostore v delovni organizaciji, kjer se pri delu pojavljajo ali v tehnološkem procesu nastajajo škodljivi plini, hlapi, megle, dim oziroma prah, da se ugotovi, ali se gibljejo v mejah maksimalno dopustne koncentracije.

Posebej je treba povedati nekaj o žerjavih, za katere v Železarni še vedno obstaja mnenje, da je za njihovo registracijo »pristojen republiški inšpektorat dela.« V 109. členu pravilnika o higienskih in tehničnih varnostnih ukrepih pri delu z žerjavi (Ur. l. SFRJ št. 29/64) ki je po Železarni močno razširjen, je res določilo, da mora žerjav, preden začne obratovati, organizacija najprej registrirati in dobiti od pristojnega organa inšpekcije dela pismeno dovoljenje. V začetnem opisu pristojnosti pred l. 1965 sem tudi navedel, da je takrat veljalo zelo znano določilo iz 53. člena TZDR, ki pravi, da organizacija ne sme spustiti v obratovanje naprav, preden ne dobi za to dovoljenja inšpektorata dela. Za vsa ta opravila inšpekcija dela po TZVD ni več pristojna. Kot sem že prej navedel, TZVD v 70. členu nalaga dolžnost periodičnih preiskav delovnih priprav, med njimi tudi žerjavov, in v čl. 119 prepoveduje in sankcionira uporabo delovnih priprav in naprav brez atesta.

109. člen prej omenjenega pravilnika o higienskih in tehničnih ukrepih pri delu z žerjavi ne velja več. Institut te »zunanje registracije« je torej ukinjen. Specifičnosti žerjavov pa so obdelane v novjšem izvršilnem predpisu — pravilniku o ukrepih in normativih o varstvu pri delu z vrvmi dvigali (Ur.

l. SFRJ št. 19/68), kjer v prvem členu stoji določilo, da za delo dvigal kot tudi za njihove naprave in opremo, za katere v tem pravilniku niso predpisani varstveni ukrepi in normativi, veljajo varnostni ukrepi iz pravilnika o higienskih in tehničnih varnostnih ukrepih pri delu z žerjavi iz leta 1964 (razen 3. točke 87. člena. 22. člena in 11. točke 94. člena).

Dovoljenje za začetek dela, vpis ustanovitve in razširitve oziroma spremembe predmetov poslovanja

V skupini posebnih določb je temeljni zakon o varstvu pri delu v 72. členu predpisal organizaciji, da mora o začetku svojega dela, oziroma o začetku dela svoje organizacijske enote, prej obvestiti organ, ki nadzoruje spoštovanje predpisov o varstvu pri delu — najmanj 8 dni pred pričetkom dela.

V temeljnem zakonu o podjetjih (Ur. l. SFRJ št. 17/65, 20/65, 31/67) je v drugem odstavku 210. člena predpisano, da nova organizacijska enota, organizacijska enota, ki nastane z razdelitvijo ali organizacijska enota, ki se preseli, ne sme prej začeti z delom, preden organi, ki so pristojni za inšpekcijska opravila, ne ugotovijo, da so izpolnjeni predpisani pogoji glede tehnične opremljenosti in v pogledu varstva pri delu, kot tudi drugi posebni pogoji, če so predpisani.

Podobna določila (o obvezni pridobitvi potrebnih dokazov od organov, ki opravljajo inšpekcijska opravila, da so izpolnjeni pogoji varstva pri delu) je temeljni zakon o podjetjih predpisal tudi za primere, ko gre za vpis konstituiranja organizacijske enote v register (3. odstavek 151. člena) oziroma ko gre za vpis razširitve ali celo spremembo predmeta poslovanja podjetja v register (2. odstavek 163. člena).

V praksi se dogaja, da se ta določila napačno interpretirajo: bodisi, da delovna organizacija išče dovoljenje od organov inšpekcije dela, bodisi, da so inšpekcije dajale taka dovoljenja ali pa so celo prijavljali delovne organizacije in odgovorne osebe, če pri njih niso iskali taka dovoljenja ipd. Takšni nesporazumi izhajajo iz uporabe prejšnjih predpisov.

Kako organi inšpekcije dela ugotavljajo, da so izpolnjeni pogoji varstva pri delu

Kot sem že omenil, izhajajo strokovne ocene (o tem da so upoštevani predpisani ukrepi in normativi o varstvu pri delu), pooblaščen strokovni zavodi (glej 18. in 87. člen temeljnega zakona o varstvu pri delu). Inšpektor dela, ki o opravljenih pregledih vedno sestavi zapisnik in vanj vnese svoje ugotovitve, en izvod le-tega vroči delovni organizaciji (1. odstavek 113. člena TZVD).

Če so ugotovitve v zapisniku pozitivne, t. j., da je ugotovljen pravilen odnos do varstva pri delu, potem tak zapisnik predstavlja dokaz, da so izpolnjeni pogoji varstva pri delu.

V primerih ko delovna organizacija izpolnjuje predpisane pogoje varstva pri delu in je pooblaščen strokovni zavod (ne inšpekcijski organ!) izdal predpisani atest oz. strokovno oceno, inšpektor dela to vnese v zapisnik in ni potrebno, da izda posebno odločbo. Kadar pa inšpektor dela pri pregledu ugotovi kršitev predpisov o ukrepih za varstvo pri delu, te ugotovitve vnese v zapisnik. Na osnovi tega zapisnika in v skladu s 108. členom TZVD je pristojen, da izda odločbo o odpravi pomanjkljivosti in nepravilnosti in da določi rok, v katerem mora delovna organizacija te pomanjkljivosti in nepravilnosti odpraviti. Proti taki prvostopenjski odločbi je po TVZD dopustna pritožba.

Določila, ki organom inšpekcije dela dajejo pravico da sestavljajo zapiske in izdajajo odločbe, predstavljajo po TZVD poseben postopek, kar dovoljuje tudi 2. člen temeljnega zakona o splošnem upravnem postopku (prečiščen tekst — Ur. l. SFRJ št. 18/65). Ta namreč določa, da se posamezna vprašanja postopka za določeno upravno področje lahko zakonsko odredi drugače, kot pa je predpisano v tem zakonu — če je to nujno za postopanje na tem upravnem področju.

Zaključek

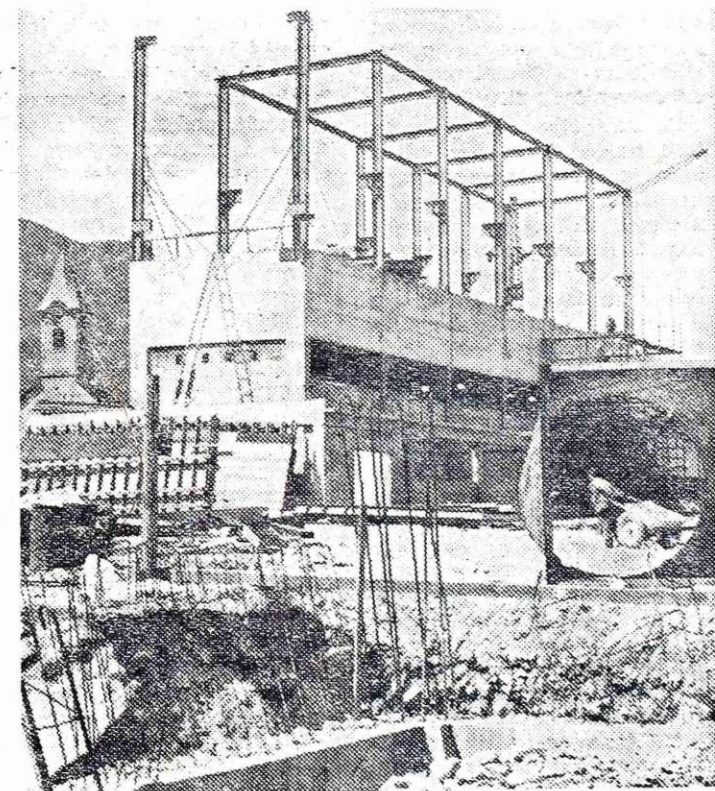
Kot vidimo, novejši predpisi ne pooblašajo več organov inšpekcije dela, da izdajajo dovoljenja glede upoštevanih ukrepov varstva pri delu. Ti organi so pooblašče-

ni le, da na osnovi strokovnih ocen, atestov ali certifikatov, ki jih izdajo pooblaščen strokovni zavodi, ugotovitev strokovnega zavoda pozitivna, to dejstvo vnese v zapisnik. Zapisnik predstavlja dokument, ki služi za dokazovanje stanja v delovni organizaciji pred pristojnimi organi, ti pa so ugotovitve v tej obliki dolžni upoštevati, ker predstavljajo del posebnega postopka.

Angažiranje strokovnih zavodov pri reševanju problemov varstva pri delu se je že preje kazalo kot nujnost. Sedanje vključevanje strokovnih zavodov predstavlja določeno pomoč upravnim organom pri opravljanju njihovih funkcij. Ena od teh funkcij je tudi konkretizacija velike skrbi, ki jo družbena skupnost v našem sistemu kaže za zmanjšanje materialnih in psihosocialnih posledic še vedno številnih poškodb, telesnih okvar, obolenj in smrtnih primerov zaradi dela. Pri tem pa morajo tudi strokovni zavodi svoje naloge opravljati s poeno resnostjo in odgovornostjo.

Na videz je ta grobi prikaz postopka in obveznosti delovnih organizacij, pri izvajanju t. i. »preventivnega varstva pri delu« res preveč zapleten. Vendar se občutek vsiljuje pretežno zaradi razdrobljenosti določil v različnih zakonih in pravilnikih. To nas vsakakor moti in vnaša zmedo. Vsak drug občutek, ki pa bi poskušal podcenjevati to dejavnost, tako tisto, ki jo opravljajo državni organi in strokovne institucije kot tisto, ki jo opravljajo notranje strokovne službe v podjetju, pa je odveč. To dokazuje žalostna »bilanca« prav v naši Železarni.

inž. Peter Polak

Objekt nove aglomeracije — skladišče koksa

Resolucija o integraciji vseh oblik družbenega dela

Posebno pozornost je šesti kongres ZSJ posvetil razpravi o združevanju različnih oblik družbenega dela. Na osnovi predkongresne razprave o osnutku resolucije in dopolnitev, ki jih je sprejel kongres, ki je ocenjeval razmere in probleme, ki nastajajo v integracijskih procesih v obdobju uveljavljanja gospodarske reforme, je kongres sprejel naslovno resolucijo, ki jo v nekoliko skrajšani obliki posredujemo našim bralcem.

Bistvo gospodarske in družbene reforme je ravno v združevanju, ki ima za cilj oblikovati velike, povezane sisteme z delovno enoto kot izhodiščno osnovo, vendar pa mora integracija sloneti na ekonomskih interesih delovnih ljudi in samoupravnih osnov. Vendar pa je, po oceni kongresa, samo znanstveno-tehnično in ekonomsko opravljena integracija v naših socialističnih razmerah, lahko pospeševalec popolnejšega razvoja samoupravnega sistema, v katerem bo samoupravljanje prevladujoč dejavnik pri razvoju proizvodnih odnosov in proizvodnih sil.

Integracijski procesi v gospodarstvu in družbenih dejavnostih ter med seboj bodo pospeševali razvoj, v katerem bodo samoupravljalci lahko resnično odločali o vseh pogojih za razvoj socialističnih družbeno-ekonomskih odnosov, obenem pa se bo mnogo lažje boriti zoper vse oblike etatistično birokratskih deformacij tako znotraj, kot izven delovnih organizacij. Proces integracije pa bo edini lahko vplival tudi na pospešeno zapuščanje dosežanih oblik organizacije gospodarjenja, ki so nastala v obdobju ekstenzivnega gospodarstva. To pa je obenem pogoj, da se na sodobno zasnovanih oblikah družbenega dela doseže visoka ekonomičnost in rentabilnost v poslovanju, kar pa bo tudi osnova za hitrejši napredek proizvodnje in za porast standarda delovnih ljudi.

Po ugotovitvah kongresa je bilo največ primerov združevanja znotraj gospodarstva in znotraj družbenih služb kot tudi med obema, v občinah. Zategadelj proces združevanja še ni dosegel tiste širine in značilnosti, ki jih narekuje gospodarska in družbena reforma. Šele primeri integracij znotraj industrije nafte, elektronske industrije, barvaste in črne metalurgije, delov strojegradnje, ladjedelništva, kmetijstva in prehranske industrije itd., preraščajo okvire občin in republik, kar šele lahko zagotovi večje samoupravne in ekonomske rezultate. Proces širšega združevanja pa je še vedno prepočasen, kar velja tudi za medsebojno povezovanje gospodarstva z družbenimi službami (znanstveno raziskovalne dejavnosti, izobraževanje, promet, banke) in s tujimi partnerji.

Kongres posebej opozarja na zapreke, ki ovirajo hitrejši razvoj integracijskih gibanj:

— Neusklajenost sekundarne delitve z bistvom reforme in samoupravljanja. Delitev, ki se je za proizvodne delovne organizacije poslabšala v letu 1967 in na začetku 1968. leta, na kar so vplivale federacija, republike in občine, destimulativno vpliva na interese delovnih organizacij za integracijske procese. Kongres zahteva, da se delitev hitreje uskladi s predvidenim bistvom reforme in zagotovi dolgoročno stabilizacija teh odnosov.

— Neustrezen devizni režim, v katerem država proizvodnim delovnim organizacijam jemlje večji del ustvarjenih deviz in jih prelija na področje trgovine, ki s temi devizami uvaža tudi blago, ki ga sami proizvajamo in tako ustvarjajo nezaslužen dohodek. S tem pa je povezana tudi neustrezna rešitev povezave uvoza z izvozom.

— Carinski sistem s svojimi slabostmi povzroča različne deformacije in ne zagotavlja zaščite domače proizvodnje pred vplivi dumpinških cen. Carinski sistem tako dobiva fiskalni značaj in vnaša veliko zmedo ter zamagljuje perspektivo in proces združevanja gospodarskih organizacij.

V ekonomsko politiko niso bili vmešani stimulansi za pospeševanje ustreznih integracijskih procesov.

— Nastajanje monopola bank, trgovine, posameznih grupacij, podjetij itd., zaradi slabosti v ekonomskem sistemu, na račun delavskega razreda, prevelika centralizacija akumulacije na ravni države, ki omogoča neracionalne investicije in dohodek negospodarskim dejavnostim, ne glede na to ali imajo proizvajalci zagotovljene osebne dohodke ali ne. To pa so odločilni vplivi na potek reforme in integracijskih gibanj ter povzročajo revolt delovnih ljudi.

— Nezadovoljstvo delavcev je tudi odraz številnih sistemskih in drugih slabosti ter nerazvitosti interne organizacije samoupravljanja, vodenja in proizvodnje, kar se manifestira v raznih ekscesih delavstva.

Omenjene številne značilne zapreke pri pospeševanju integracijskih procesov, opozarjajo na potrebo, da se delavski razred, organiziran v sindikatu, bolj odločno,

premišljeno in organizirano bori proti tem slabostim.

Potrebno je stalno prizadevanje za učinkovito razvijanje gospodarskega sistema in ukrepov ekonomske politike, ker šele tako bodo lahko maksimalno izkoriščeni ugodnejši družbeni pogoji za integracijo, ki so bili dani z družbeno reformo.

Kongres v svojem dokumentu odločno zahteva, da se poleg odstranjevanja vseh preprek sistemskega značaja, uresničujejo in uzakonjujejo besede tovariša Tita in stališča smernic, ki zahtevajo na vodilnih mestih v družbi in gospodarstvu strokovno, moralno in politično usposobljene kadre, ki bodo hitreje uresničevali cilje in naloge družbene in gospodarske reforme.

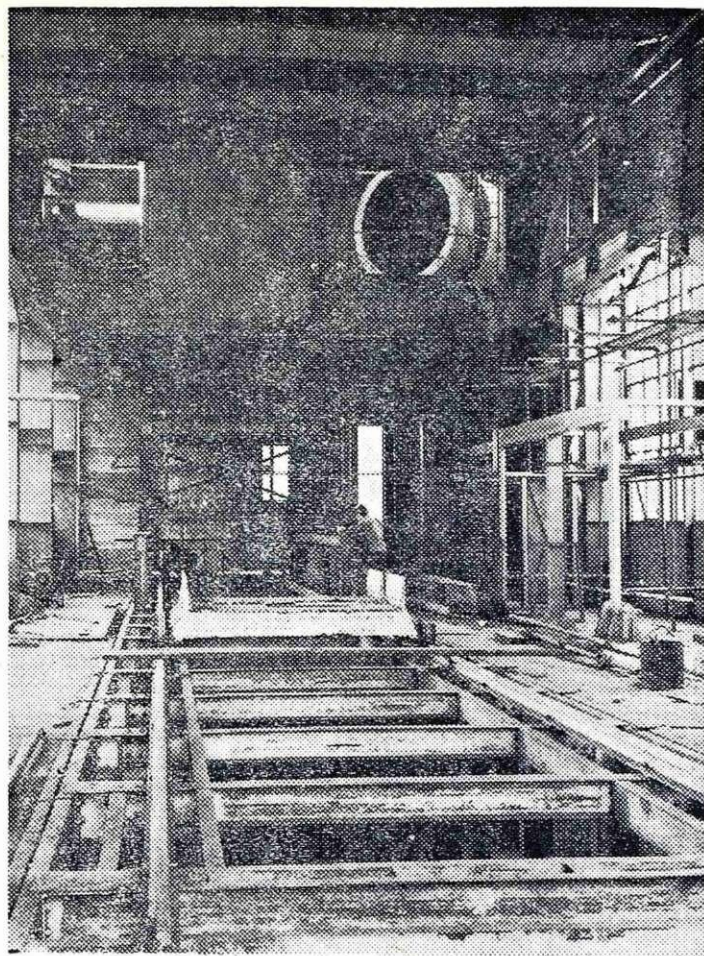
Kongres je posebej opozoril na nujnost, da se procesi združevanja družbenega dela nenehno usklajajo z integracijskimi procesi v svetu, z napredkom znanosti in tehnike in z odnosi, ki se pod temi vplivi oblikujejo na svetovnem tržišču. Ustreznejša delitev dela, uspešnejši plasman na tujih tržiščih in združevanje na širših osnovah zahteva tudi povezovanje naših delovnih organizacij z gospodarskimi podjetji in z institucijami drugih držav ter mednarodnimi institucijami.

Vse to mora omogočiti hitrejšo uvajanje moderne tehnologije, znanstvenih metod raziskovalnega dela ter modernizacijo upravljanja in vodenja v naših delovnih organizacijah.

Ekonomski interes predstavlja osnovo za združevanje in oblikovanje ustreznih samoupravnih proizvodnih in poslovnih skupnosti. Da pa bodo te združbe učinkovite, je nujno prek realnih dolgoročnih programov razvoja zagotoviti večjo učinkovitost družbenega dela in na tej osnovi tudi višji osebni in družbeni standard. To in pravilna delitev dohodka na načelu družbeno priznanega dela predstavlja osnovo za trajno perspektivo združenih delovnih skupnosti.

Kongres je v svojem dokumentu poudaril, da se zavzema za integracijo, ki bo zagotovila čimboljše učinke v proizvodnji in pri razvoju na osnovi ustreznih in čedilne bolj razvitih oblik družbenega dela. Neposredni interes delovnih ljudi in zahteva po moderni proizvodnji in poslovanju bo ustvarilo trajno osnovo, da se delovni ljudje dosledno organizirajo na samoupravni osnovi.

V združenih skupnostih dela in samoupravljanja se ustvarjajo in razvijajo osnove in nove metode za samoupravno planiranje, koordi-

Montaža strojev v objektu aglomeracije

niranje in usmerjanje, saj le-te svojo dejavnost in odnose snujejo na ekonomskih zakonitostih, načelih sodobne tehnologije in gospodarjenja kot tudi na doslednejši uveljavitvi delitve po delu. V tem pa se bo odražalo tudi izhodišče za planiranje družbeno političnih skupnosti, za opredeljevanje njihove realne vloge v družbi kot tudi za utrjevanje ustrezne dolgoročne razvojne politike, še posebej za tako imenovane osnovne dejavnosti, kar je izredno pomembno za intenzifikacijo in integracijo v vseh dejavnostih.

V tej smeri zahteva kongres, da sindikati dajo pobudo za spremembo zakonskih predpisov in sprejem novih predpisov, ki bodo ustvarili pogoje in pospeševali integracijske procese.

V svojem dokumentu kongres ugotavlja, da sta se razvila in uveljavila družbeno ekonomski pomen in vloga delovnih enot kot osnova samoupravnega in na ekonomskih osnovah zasnovanega združenega dela. V le-teh in od teh navzgor se oblikuje organska enotnost individualnega in skupnega interesa. Skupni interes pa je osnova in pogoj za ves nadaljnji ekonomski in samoupravni razvoj. Prav zato delovna enota nastopa kot progresiven dejavnik razvoja. Taka vloga delovnih enot tudi preprečuje, da bi se pojavilo in osamosvojilo managerstvo kot družbena sila in odnos.

Razvitejši sistem samoupravnih oblik združevanja pa zahteva tudi bolj učinkovit sistem zbiranja in obdelave informacij, kar bo učinkovitost dogovarjanj in odločanj še povečalo.

Sindikati mora spremljati in proučevati družbeno ekonomske aspekte gospodarjenja s sredstvi ter vplivati na najbolj racionalno porabo teh. Formiranje in delitev dohodka v delovnih enotah, poudarja kongres, predvideva kvalitetno nov sistem in novo obliko koncentracije sredstev ter vseh drugih gospodarsko-ekonomskih dejavnosti.

Proces združevanja pa zahteva proučitev mesta in vloge zbornic v samoupravnih razmerah, kakor tudi bolj jasno opredelitev vloge in odnosov med združenimi delovnimi organizacijami ter družbeno-političnimi skupnostmi. Sedanja razvitost tudi zahteva nujnost ustrezne dopolnitve ustave in uskladitve organizacije političnega sistema in njegovega mehanizma.

Da se pospeši integracija na vseh nivojih, kongres podpira pobude za sklicevanje različnih oblik konferenc samoupravljalcev, da bi prek njih zagotovili ustreznejše pogoje za pospešitev procesa združevanja. Prek takih oblik bi lahko delavski razred ustvarjal pogoje za hitrejši razvoj družbeno-ekonomske reforme, neposredno in organizirano pa bi se lahko tudi zoperstavil vsem poskusom in oblikam deformacij v našem razvoju.

Kongres je zadalžil svet ZSJ, da spremlja procese združevanja in ustrezno ukrepa za uresničitev resolucije.

**Dopisujte
v Železarja**

V Železarni je 351 avtorjev tehničnih izboljšav in izumiteljev

Večkrat smo v sestavih v Železarni navajali, da ima naša Železarna zaposlenih čez 500 avtorjev tehničnih izboljšav in izumiteljev. Ta podatek se je nanašal na ugotovitve iz leta 1962, ko je društvo DIATI sestavljalo spiske o avtorjih.

Za poživitev dejavnosti tehniških izboljšav in izumov smo na sektorju za ekonomiko izdelali projekt, na osnovi katerega se bo izvedla reorganizacija te dejavnosti. Pripravljeni so navodila, predpis poteka dogajanja od ideje do realizacije, pravilniki, kartoteka, nove prijavnice, razpis tehniških problemov itd.

Predhodno imamo namen izvesti anketo za avtorje tehničnih izboljšav in izumitelje. Anketa ima namen odkriti ali potrditi vse dosedanje nepravilnosti, ki se dogajajo v tej dejavnosti. Za izvedbo ankete pa smo potrebovali sedanjo pravo število avtorjev po delovnih enotah. Tu smo našli na precejšnje težave zaradi slabe evidence. Ob izdatni pomoči kadrovskega sektorja — evidentno, nam je uspelo izdelati seznam avtorjev po enotah in oddelkih. Zaradi splošnega

zanimanja in zaradi tega, ker vodstva delovnih enot ne vedo števila avtorjev, jih v celoti posredujemo:

delovna enota	število avtorjev
TALILNICE:	
plavž	6
martinarna	9
elektro jeklarna	3
livarna	11
šamotarna	2
	31
VALJARNE:	
Javornik I	10
valjarna Bela	9
valjarna 1300	10
valjarna 2400	7
valjarna žice I in II	6
jeklovlek	4
strugarna valjev	6
	52
PREDELOVALNI:	
HVŽ	4
elektrodni	3
žebeljarna	4
	11
VZDRŽEVANJE:	
strojno vzdrževanje	70
strojne delavnice	46
VEN	30
plinska in vodna	8
elektro toplotna	12
RTA	6
gradbeni	7
	179

Seja DS valjarne profilov Zaradi blumov slabši izplen

Na 3. redni seji delavskega sveta valjarne profilov so najprej razpravljali o doseženih uspehih v juliju. Ugotovili so, da je težka progla izpolnila mesečni plan s 106,6% vroče valjano in 105,8% gotove robe. Izplen je bil dosežen s 84,5%, medtem ko znašajo zastoji 23 ur, proizvodnost pa je bila dosežena 22,8 t/h. Na lahkkih progah je bil mesečni plan dosežen s 103%, v odnosu na vroče valjano in 115,2% na gotovo robo. Izplen je znašal oz. je bil dosežen z 90,8%. Zastojev so imeli 105 ur ali 12,6%, dosežena proizvodnja pa je znašala 4,56 t/h.

Na seji so potrdili tudi operativni načrt za mesec avgust, ki znaša za težko prog 4.050 ton in za lahko prog 3.100 ton.

Tov. Mežnarc je v začetku seje predlagal, da bi ponovno opozorili kadrovskega sektorja

na pomanjkanje delavcev. Ugotavljajo namreč, da na nobeni dnini ni normativ delavcev popoln. Po normativu bi morali imeti 478 delavcev, imajo jih pa le 422, torej jih primanjkuje 56.

Precej so razpravljali o prostem delovnem mestu delavcev na lahki prog. Na razpis sta se prijavila dva kandidata, vendar po mnenju psihologa nobeden od prijavljenih ne ustreza pogojem. Zaradi tega je bilo predlagano, da bi o tej zadevi ponovno razpravljali ob prisotnosti obratovodje, predsednika DS, članov DS, DE, sindikalnega odbora in drugih.

Tov. Markelj je pojasnil, da bo na eni od prihodnjih sej tehnični direktor dal potrebno pojasnilo v zvezi z odprtim pismom valjarne profilov. Tov. Markelj je tudi opozoril na nepravilne teže in dolžine blumov, ki jih dobivajo iz valjarne Bela. Predlagano je bilo, da bi na kvalitetni konferenci posebej opozorili na ta problem, ker imajo zaradi nepravilne teže in dolžine blumov slabši izplen. Tov. Ljuta pa je v nadaljevanju razprave menil, da bo treba izplenu posvetiti večjo pozornost tudi v adjustaži in na progah, ker so kupci zelo zahtevni. Pojasnil je tudi, da imajo dovolj naročil in, da bi z dobrim delom lahko dosegli večji osebni dohodek.

-or

OTK	10
RO	2
TRANSPORT	14
UPRAVNE SLUŽBE:	
direkcija	3
centralna priprava dela	5
energ. gospodarstvo	2
sektor za ekonomiko	6
uprava osnovnih sred.	13
kadrovskega sektorja	5
finančno-rač. sektor	4
nabavna služba	2
garaza	1
požarno varnostna služ.	3
varnostna služba	1
ZIC	2
	52
VSEGA SKUPAJ	351

Sedanje število avtorjev tehničnih izboljšav, ki so v delovnem razmerju, znaša skupaj 351. Padec števila se nanaša na upokojene in obračunane. Naraščanja števila avtorjev nismo dosegli iz že znanih in objavljenih razlogov.

Tabela je sestavljena po sedanji organizacijski obliki Železarne. V prikazanih številkah so tudi avtorji, ki so pred dvajsetimi leti vložili ali izvedli tehnično izboljšavo, pri tem pa prešli skozi več delovnih enot. Med omenjenim številom avtorjev tehničnih izboljšav imamo tudi 12 izumiteljev. Večina njihovih izumov se nanaša na izvenželezarsko dejavnost. Med pomembne izumitelje spada vsakakor Boris KOS, vodja elektro vzdrževanja jeklarn, ki prednjači s tehničnimi izboljšavami, predvsem pa z izumi, s katerimi zbujajo pozornost med znanstveniki daleč po Sloveniji.

Prikazana tabela daje zanimivo sliko, v kateri enoti je največ avtorjev. Prvo mesto nosijo vzdrževalci, ki izboljšujejo naprave in v marsičem pripomorejo, da se proizvodnja bolje odvija. Iskreno jim čestitamo in želimo še več tehničnih izboljšav.

Zaskbljujoče pa je število avtorjev v proizvodnih obratih. Tam je vendar kvaliteta, količina, izplen itd. To je široko področje tehničnih vprašanj, katera vsiljujejo probleme avtorjem. Menim, da kdor dela na enem delovnem mestu od deset pa tudi do dvajset let, ne glede na kvalifikacijo, lahko prične razmišljati kako bi delo poenostavil, izboljšal ali delovni proces kakorkoli preuredil, s čimer bi dosegel večjo produktivnost, kvaliteto, manjšo porabo energije, surovin itd. Vsaka izvedljiva ideja je danes dobrodošla bolj kot kdajkoli prej. Obratovodje bodo vsem avtorjem izvedljivih idej zelo hvaležni za pomoč pri zniževanju stroškov proizvodnje.

Te dni bodo avtorji tehničnih izboljšav v obratnih personalnih službah izpolnjevali prirejene anketne liste. Prosimo, da se izvede izpolnjevanje preudarno in točno.

Niko Bernard

Ljudje so leteli po zraku, kot bi imeli krila

»CELO ZMAGA, BI V MOREBITNI VOJNI IMELA ZARADI OGROMNE RUSILNE MOČI SODOBNEGA OROŽJA ENAKE MATERIALNE IN DRUŽBENO POLITIČNE POSLEDICE KOT TOTALEN PORAZ...« (TITO)

Ljudje so v gruči bežali v prepolna zaklonišča. Vročina je postajala neznosna. Nekateri so ležali po tleh, mnogi so bežali v zaklonišča, a so se spet vračali. Ko so videli v plamenih cele ulice. Izhoda ni bilo nikjer. V Hamburgu je bila voda v prekopih in v pristanišcih vsaj delna zaščita. Ljudje so se v gruči stiskali k vodi, ko so dospeli do nje, pa so bili izčrpani. Vseposod so bili ljudje s hudimi opeklinami, obupano so gledali v svet s priprtimi, od dima krvavimi očmi. Mnogi so izgubili zavest, drugi so umirali v najstrašnejših mukah, nekateri so se metali v vodo, niso mogli vzdržati v njej, ker je bila prevročna. Vanjo so namakali obleke in robce ter se pokrivali z njimi.

Tudi Dresden je doživel enega najhujših letalskih napadov, kar jih pozna človeška zgodovina. Izkazalo se je, da je požar najmočnejše sredstvo za množično uničevanje ljudi, zato menijo strokovnjaki, da je atomska bomba v tem oziru najučinkovitejše orožje.

Za boljše razumevanje atomske energije se seznanimo z navadnimi energetskeimi viri. Človekova energija je le neznatna. Pri najtežjem osemurnem delu je proizvede komaj za 600—700 vatnih ur. Če zažgemo kilogram bencina, dobimo približno 14 kilovatnih ur. Če odštejemo od tega dve tretjini energije, ki se izgubi, ostane pri bencinskih motorjih še vedno pet kilovatnih ur od enega kilograma goriva, kar ustreza napornemu osemurnemu delu sedmero ljudi.

Najbolj izdatna reakcija je gorenje vodika, ki daje 29,5 kilovatnih ur na kilogram. Če bi se — po Einsteinovi relativnostni teoriji — snov spreminjala v energijo, bi kilogram snovi sprostil 25 milijard kilovatnih ur energije, to pa je skoraj tisoč milijonov krat več od gorenja vodika, najmočnejše kemične reakcije. Hkrati pa je to energija, ki daleč presega vse, kar si lahko zamisli najbujnejša domišljija. Atomska bomba temelji na sprostitvi energije, vendar se pri eksploziji atomske bombe izkorišča komaj en sam odstotek energije. Večina uranovih jeder se razdeli na vse strani, a se pri tem ne razbijejo, navzlic temu pa je dobljena energija zelo velika: 70 milijard velikih kalorij (za grebska elektrarna proizvede na leto približno toliko energije). Če bi bila atomska eksplozija samo neznatno počasnejša, potem bi eksplodiral ves uran v atomski bombi, eksplozija pa bi bila okoli 70-krat močnejša. Ta energija pa je tolikšna, da jo izenačujemo z energijo vsakega eksploziva, ki so ga vrgli na Nemčijo med drugo svetovno vojno.

Pri razbijanju uranovih jeder v atomski bombi, se pravi pri eksploziji, doseže zrak na kraju eksplozije izredno visoko temperaturo, zaradi tega nastane navadno hudo zračni pritisk. Velik del energije se pojavi med eksplozijo v obliki žarkov, ki lahko ubijajo ljudi na veliko razdaljo. Tudi po eksploziji nastopa to žarčenje, čeprav znatno slabotnejše, zaradi ostankov bombe, ki letijo po zraku kot prah in padajo na okoliške predmete.

Oglejmo si rezultate atomskega bombardiranja Hirošime in Nagasakija! Hirošima: 80.000 mrtvih, prav toliko ranjenih in 62.000 (69%) popolnoma porušeni poslopji.

Nagasaki: Čeprav je mesto varoval hrib, je bilo 40.000 mrtvih, 40.000 ranjenih ter 14.146 (27%) popolnoma porušeni poslopji.

Zanimiva bo primerjava s potresom na Japonskem 1. septembra 1923, ki je zahteval 150.000 žrtv, kar so šteli za najhujšo katastrofo na svetu.

Američani so napadli japonski mesti Hirošimo in Nagasaki iznenada. Popolnoma presenečeno prebivalstvo sploh ni imelo časa, da bi se zateklo v primerna zaklonišča. Mesto Hirošima je v trenutku izginilo z zemeljske površine. Vse mesto se je spremenilo v velikanski požar, kjer je zgorelo mnogo ljudi, med njimi tudi 90 % zdravnikov. Izmed 45 bolnišnic so ostale uporabne samo tri.

Neki preživeli zdravnik je takole pripovedoval o položaju v mestu po eksploziji: »Rane in opekline so bile strašne. Ranjenci so ležali po ulicah, a jim ni nihče priskočil na pomoč. Ni bilo ne zdravnikov ne civilne obrambe in ne zdravil. Kaj naj bi storili, ko ni bilo ničesar? Komur je eksplozija po naključju prizanesla, temu niti na misel ni prišlo, da bi komu pomagal, poskrbel je le za svoje najbližje. Šele trideset ur po eksploziji so se pokazale prve reševalne ekipe, pa še te povečini niso imele nobenega zdravnika. Na bolnišnicah in v bolnicah je umrla tretjina ljudi kasneje pa še polovica tistih, ki jih je uspelo spraviti do zdravnikov.

(Nadaljevanje)

Železarski globus

SOVJETSKE ZVEZE. Tudi sovjetski plavžarji kažejo vedno večje zanimanje za pelete. Britansko podjetje Ashore, Benson & Pease je dobilo naročilo za gradnjo naprave za peletiziranje. Njena letna zmogljivost bo 4 milijone ton peletov, investicijski stroški pa bodo znašali 11,4 milijone dolarjev.

Stanovali smo pri Jelovčanu na Plavžu. Moj mož se je že leta 1943 priključil partizanom od takrat naprej sem tudi jaz kot aktivistka delala za NOV.

19. oktobra 1944 dopoldne ob 11.30 sem skozi okno zagledala, da gredo proti hiši trije gestapovci. Takoj sem jih spoznala. Bili so: Linke, Maurer in Brük. Vedela sem, da gredo pome. Sinčku, ki je bil tedaj star pet let, sem naročila, naj jim pove, da

mame ni doma. Jaz sem se med tem časom umaknila skozi okno za hišo in se tam skrila misleč, da bodo kmalu odšli. Oni pa so se namenili, da me počakajo. Soseda me je prišla obvestiti, da jih bo zamotila, da se bom jaz lahko umaknila v gozd.

Pozneje sem izvedela, da je bil partizan Božo izdan in da so pri njem dobili spisek aktivistov, med njimi sem bila tudi jaz.

Spomini iz NOB

Svoboda je prišla ne

Najprej sem se napotila v Plavški rovt na karavlo. Tam sem bila tri dni, potem pa sem šla čez Mežakljo v Bohinj, kjer sem ostala na okrožju pokrajinske čete pod

Uskovnico. Vseh nas je bilo 44.

V decembru smo izvedli akcijo na Budkovičevo trgovino v Bohinju, zaplenili mnogo hrane, a drugi dan so bili Nemci že za nami. Razkropiti smo se morali in tako smo izgubili ves plen.

Prčelo je snežiti, snega je bilo čez glavo. Vrniti sem se morala v Plavške rove. V Jeseniških rovtih smo padli v zasedo, bilo nas je sedem. Partizanka Cilka Zupančič je padla, ostali pa smo se prebili.

Vrniti sem se morala v Ribno. Zadolžena sem bila za preskrbo hrane za IX. korpus I. pokrajinske čete. Tam sem se sešla s svojim možem, ki je prišel iz Primorske. Domačini so nas takoj opozorili na domače izdajalce.

Februarja 1945 smo krenili v akcijo. Med potjo smo se ustavili na kmetiji sredi vasi. Imena se ne spominjam več. Stara mati nam je skuhala žgance in mleko. Jeli se nisimo niti dotaknili, ko so bili beli že za nami. Jaz in intendant IX. korpusa tov. Michael Božičnik sva bila ujeta. Moj mož je takrat padel. Imela sem še toliko moči, da sem mrtvemu izpraznila vse žepe, kajti imel je spisek vseh terencev in ostalih, ki so nam pomagali v prehranjevalni akciji. Spisek in pištolo sem zakopala v sneg tako, da Nemci niso dobili nič pri njem, kljub temu da so ga slekli do spodnjega perila.

Mene in intendanta so najprej peljali na Brezje v samostan, tam so naju mučili in zaslišali. Čez teden dni so naju odpeljali v Radovljico in nato v Begunje. Pri vseh zasliševanjih sem se izdajala za kuharico.

Med tem časom so ujeli kurirja in pri njem dobili tudi moje ime, od takrat naprej nisem mogla več tajiti. Peljali so me na Jesenice, tam so me gestapovci zasliševali, pretepali in nato še obešali. Ko niso ničesar iz

vedeli, so me ljali nazaj v so me v teden dni sem bila roke in noge me odklenili zaužila bore. Za spomin i sem mislila, se na steno v ohranjenosti mlajših roč znala sloven na prešati nasilje, ki g

S 1. bataljonom Kokrškega odreda

V mesecu septembru 1944 sem star komaj petnajst let prostovoljno stopil v NOV. Dodeljen sem bil v I. bataljon Kokrškega odreda, ki se je takrat zadrževal v Karavankah nad Dovjem. Svoj prvi ognjeni krst sem doživel v akciji na Dovjem.

V septembrskem mraku smo se spuščali proti vasi Dovje. Minerski vod, ki je bil v sestavi bataljona, je odšel na Belo polje. Tam so minirali progo s tempiranimi minami. Namen tega miniranja je bil, da bi Nemce speljali v napačno smer ter bi tako lažje izvedli akcijo na Dovjem. To nam je res dobro uspelo. Po eksplozijah min so Nemci v Mojstrani z minometom kot obsedeni začeli streljati v to smer, kar je bilo dokaz, da ne vedo, kaj se pripravlja na Dovjem. Ko smo prišli v vas, smo obkolili žandarmerijsko postajo in župnišče, tako da je bil vsak izpad iz teh dveh postojank nemogoč. Ko je okrog 23. ure počilo na progi, smo začeli z akcijo na trgovino. Pobrati smo vse, kar nam je bilo koristnega ter se počasi začeli pomikati proti Karavankam. Odšel sem v smeri proti Potokarju. Ko sem bil pri hiši, se je od sosednje hiše

zaslišal rezek nemški »Halt. Hände hoch!« Istočasno pa je naš mitraljezec, ki je bil v zasedi pri Potokarjevi verandi, vžgal s celim rafalom v to smer in prerezal Nemca čez prsi, tako da je obležal mrtev. Pozneje smo zvedeli, da sta bila z njim še dva orožnika, ki sta se raje skrila v listje sosednje hiše. Nato smo se umaknili v taborišče. Po tej akciji je mnogo ljudi odšlo v partizane.

Iz Dovjega smo se odpravili proti Martuljku. Tam smo izvedli prehranjevalno akcijo na bivi hotel Koop. Zaradi močno zasedenega hotela nam akcija ni uspela, a odnehali nismo. Vdrli smo v Mladinski dom in izvedli akcijo. Iz Martuljka smo se odpravili proti Kranjski gori. V Srednjem vrhu smo si pripravili taborišče. Od tod smo šli zopet v Kranjsko gorv v Šefmanov mlin, kjer so mleti moko za nemško vojsko. Pobrati smo jo ter odnesli v taborišče. Ko smo se vračali proti taborišču, smo se spraševali, zakaj ni bilo nobenega streljanja. Terenci so nam povedali, da so nas Nemci opazovali že podnevi in nas našli okoli 800. Verjetno so jih njihove lastne napačne domneve pripravile

do pameti in so se raje potuhnili.

Naslednjo noč smo se odpravili na Koroško v Sv. Andrej pri Brncih. Tam smo izvedli akcijo na trgovino in trafiko. Toda zapletli smo se v oster boj z Nemci. Izgubili smo dobrega tovariša politkomisarja bataljona Tončka, doma iz Vižmarij. Ni nam uspelo, da bi mrtvega potegnili s položaja, tako so ga Nemci pokopali na njivi nad vasjo. Vračali smo se v Karavanke. Spremljal nas je ogenj iz protiletalskih topov, ki so jih sicer imeli pripravljene za protiletalsko obrambo mesta Beljaka. Rešila nas je, kot že velikokrat, tema. Nemške granate so udarjale v prazno, mi pa smo se srečno vrnili na Stol.

S tem pohodom smo Nemcem pokazali, da so samo gospodari postojank, gozdovi pa da so zanje samo še grob. Med civilnim prebivalstvom smo dvignili moralo in utrdili zaupanje v partizansko vojsko, ki lahko vsili sovražniku boj kadarkoli, kjerkoli hoče. Kurirji so imeli na svojih kurirskih poteh več miru.

Po pripovedovanju Stanislava Rabiča napisal Miloš Rabič, 8. c. osnovna šola T. Cufar

Od Kranjske gore do Mangarta

(Nadaljevanje)

Do prve svetovne vojne je vodila iz Kranjske gore v Trento le steza, ki jo omenja že Valvasor, ki pravi, da je mogoče skozi to luknjo v Snežnikih priti iz Kranjske gore v Bovec po bližnjici. Valvasor po tej poti gotovo ni šel, ker bi sicer pri opisu ne zamenjal naravnega Okna v Prisojniku s prehodom prek prevala Vršiča. Dolga leta so nosili Trentarji sir, skuto in volno ter gonili drobnico po tej stezi čez Vršič v Kranjsko goro na prodaj. Nazaj so nosili živež, predvsem koruzo. V Mittheilungen des deutschen und österreichischen Alpenvereines iz leta 1901 beremo: »Revní Trentarji uporabljajo še vedno Vršič kot glavno prometno zvezo z zunanjim svetom, kar ni samo navada,

temveč potreba. Svoje potrebe kupujejo v Kranjski gori in jih plačujejo s skromnimi pridelki svoje zemlje ter jih nosijo čez gore. Že v zgodnjih jutranjih urah, posebno ob nedeljah potujejo v skupinah prek Vršiča. Kdor je le enkrat videl te od trdega dela zgarane in utrujene žene in dekleta, oblečene v pisane obleke, s težkimi culami in vrečami na glavah, mu bo ob spominu na te kraje, ta slika vedno živo stopila pred oči.«

Šele med prvo svetovno vojno je zamenjala stezo cesta, kakršno so terjali strateški interesi zaradi povezave soške fronte z zaledjem. Tisoč vojnih ujetnikov, povečini Rusov, so gradili cesto pod težkimi pogoji. Premnogi so se izmučili do

smrti ali pa postali žrtve plazov. Ne vemo, koliko jih počiva v grobovih, ki so raztreseni po pobočjih Vršiča in v skupnih grobovih tam okrog ruske kapelice nad cesto med Mihovim domom in Kočo na Gozdu, ki priča o teh trpinah. Za prevoz municije, živil in drugih potrebščin so speljali iz Kranjske gore v Trento tudi žičnico, katere sledovi so ponekod še danes vidni.

Zaradi turizma so v letih po zadnji vojni cesto temeljito popravljali, razširili so ovinke in jih tlakovali z granitnimi kockami ter cesto delno tudi že asfaltirali. Tako je zdaj usposobljena za vse vrste motornih vozil. V poletnih mesecih se vzdržuje na njej redna avtobusna zveza med Kranjsko goro in Bovecem. Cesta prek Vršiča

je vključena tudi v mednarodno »Alps« avtomobilsko cesto, ki vodi skozi razne evropske države. Več tisočev lastnikov motornih vozil pripelje na Vršič in naprej letno nad najmanj 50.000 turistov. Vršič je pridobil veljavo, ki mu po pravici tudi pripada zaradi izredno lepega gorskega sveta in številnih lepih tur. Daljše bivanje omogoča kar pet planinskih postojank.

Prva planinska koča je Mihov dom, ki je bil prvotno zimska obmejna stražarnica in je bil leta 1945 preurejen v planinsko kočo.

Dobra dva kilometra naprej stoji ob cesti druga planinska koča z imenom Koča na Gozdu, ki je bila zgrajena med prvo svetovno vojno in je služila za sedež vojaškega poveljstva in gradbenega vodstva ceste. Od te koče vodi znamenita Hanzova zavarovana pot po severni strani na vrh Prisojnika.

Tretja planinska postojan-

ka je Erjavčeva koča na Vršiču 1515 m. Stoji na prijaznem hrbečku četrte ure pod prevalom Vršič. Zgrajena je bila leta 1901 od sekcije Krain in dobila ime po predsedniku sekcije prof. Willf. Vossu. Po prvi svetovni vojni je prešla Vossova koča v last Slovenskega planinskega društva, ki jo je preimenovalo v Erjavčeva koča po naravoslovcu prof. Franu Erjavcu (1834 do 1887). Omembe vreden je čudovito lep razgled izpred koče na ogromno severno ostenje Prisojnika, v levo naprej pa občudujemo silno areno Krnice, iznad katere se dvigajo mogočni vrhovi gora.

Četrta planinska koča je Tičarjev dom, ki stoji na prevalu Vršič. Zgradilo ga je leta 1912/13 Slovensko planinsko društvo na pobudo kranjskogorskega zdravnika dr. Tičarja kot protiutež nemški Vossovi koči. Svojemu namenu pa je služil le eno leto. Izbruhnila je prva svetovna vojna in zasedlo ga je

avstrijsko v čani vojni p italijanskim postojanka. bil zopet ur kočo. Z razgleda na sončnih dne redno veliko bilov in avtoropskih drž. promet pa stavbe ta z večje poslop Planinsko zgradilo leta ga dom.

Nekoliko v im domem ninska postoj koča. Leta 1 društvo PT skromne p stražarnice u in prijeten Izpred koče 1725 m pose na rajde gor

Zelo lepa z Vršiča na uri smo po Mojstrovke,

Ne gre za fotomontažo, niti za kakršnokoli II. svetovno vojno »pripihal« do starega Va

la nepričakovano

vedeli, so me 4. 3. 1945 peljali nazaj v Begunje. Zapri so me v temnico, štirinajst dni sem bila priklenjena za roke in noge, samo toliko so me odklenili, da sem lahko zaužila boren obrok hrane. Za spomin na težke dni, ko sem mislila, da jih ne bom preživel, sem se podpisala na steno v temnici in to je ohranjeno še danes kot dokaz mladšini rodovom, kako je znala slovenska mati — žena prenašati vse trpljenje in nasilje, ki ga je izvajal faš-

zem nad nedolžnim ljudstvom. 4. 5. 1945 so partizani osvobodili Begunje, tako sem srečno pričakala težko priborjeno svobodo v Begunjah.

Težko sem čakala, da bom lahko spet objela svoja otroka, za katerega sem se borila, da jima bo svoboda čim lepša in za katero je dal življenje tudi njun očka.

Po pripovedovanju Angelce Cvelbar — Milice napisal

Cene Kovačič, 8. b. osnovna šola T. Čufar

za kakršnokoli prevaro — osebni avtomobil je resnično pred do starega Valvazorjevega doma

avstrijsko vojaštvo, po končani vojni pa je služil 25 let italijanskim financarjem kot postojanka. Po letu 1945 je bil zopet urejen v planinsko kočjo. Zaradi veličastnega razgleda na gore parkira ob sončnih dneh na Vršiču izredno veliko število avtomobilov in avtobusov raznih evropskih držav. Vedno večji promet pa tudi iztrošenost stavbe sta zahtevala novo in večje poslopje, ki ga je tudi Planinsko društvo Jesenice zgradilo leta 1965 poleg starega doma.

Nekoliko višje nad Tičarjevim domom stoji še peta planinska postojanka Poštarska kočja. Leta 1952 je planinsko društvo PTT Ljubljana iz skromne poletne obmejne stražarnice ustvarilo prav lep in prijeten planinski dom. Izpred kočje je zaradi višine 1725 m posebno lep razgled na rajde gora.

Zelo lepa in hvaležna tura z Vršiča na Slème. V pičli uri smo pod severno steno Mojstrovke, kjer je čudovit

hrbovit in skalnat teren, delno poraščen z rušjem in redkimi starimi macesni. Če se pa potrudimo proti koncu Slemenca, bomo občudovali edinstvena planinska očesca, to so bajerji, kjer si tešijo ovce in gamsi žejo. Če nismo preglasni, bomo gamse prav lahko srečali. Odtod pridemo v dveh urah tudi v Planico.

Lepa in prijazna gora je Mojstrovka, zato ima za Triglavom največ obiskovalcev. Nanjo vodita dva pristopa, eden z južne strani (2 uri), drugi pa s severa po nekoliko zračni, a dobro zavarovani poti (2,30 ure).

Zagnani planinci se kaj radi podajo tudi na mogočni Prisojnik, kamor držita s severa dve zavarovani poti in sicer Hanzova iz Koče na Gozdu z odcepom na Prisojnikovo Okno in zelo zanimiva ter drzna Kopiščarjeva zavarovana pot na isto Okno. Vstop je iz Erjavčeve kočje ali iz Tičarjevega doma. Od

(Nadalj. na 10. strani)

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

33

In Ana ga je res očistila in poribala, da ga ni mogla bolj, čeprav je od večurnega pranja in ribanja le težko delala in se sklanjala nad to, Čupnikovega bogastva nevredno in sramotno gnusobo. Stori-la je vse, kar ji je ukazala Čupnica, tudi to, da gre zdaj po zaslužek k Čupniku.

»Ma, si končala, Kosirnica? Pozno je že,« se oglasi Čupnik in mežika v razsvetljeni pekarni, kjer tako lepo in dražljivo diši po sveže pečenem kruhu. »Večerjala si?«

»Sem, gospod. Kavo in kruh,« odgovori Ana in čaka, da ji bo Čupnik dal plačilo. Rada bi že šla. Doma jo čaka Tine. Bolan je in lačen, ona pa danes zanj nima ničesar, le kos kruha, ki se mu je odpovedala pri »večerji«.

»Kavo in kruh? Dobro. Dobro. In tu imaš še torbo kruha. Ni popolnoma svež. A tudi tako star ni, da bi bil neužit. Le vzemi! Ni se ti treba zahvaljevati! Vzemi kot dar božji!« ji Čupnik tišči v roke torbo s kruhom.

Ana drži v roki torbo in posluša Čupnika, ki hvali podarjeni kruh, ki bi, ko bi ga morala kupiti, stal mnogo več, kakor je z današnjim delom zaslužila.

»Za cel teden ga je! Lahko ga razrežeš in namočiš v mleko in jajce. Sprazen in posut s sladkorjem je dobrota, ki bi se je ne branili niti nebeški angeli, ko bi čutili nesrečno potrebo po hrani kakor mi ubogi grešniki, podvrženi različnim izkušnjam. Lahko ga nadrobiš v juho, v mleko ali v kavo. O, kruh se da uporabiti za vse! Vse se da napraviti iz njega. Zato si ga je tudi bog izbral za svojo, nam vidljivo podobo, v kateri prebiva v obliki svete ho-

SIVO MESTO

stije,« kaže Čupnik na bele oblate, v katere so vtisnjene velike hostije, kakršne zauživajo pri maši duhovniki in kakršne so v monštrancah, in majhne, obhajilne za vernike. »Ma, bogato sem te nagradil. Več sem ti dal, kakor bi ti moral za tvoje delo. Vzemi in pojdi brez zahvale, ki je za svoja dobra dela nočem, da bodo bogu dopadljiva. Ma, kaj še čakaš! Pojdi v božjem imenu!«

»Tine je bolan,« bi rada rekla. Denar potrebuje, da bo lahko kupila meso za juho, meso, ki ga je kupila že trikrat ta teden na up, oziroma izprosila, da so ji ga dali na upanje. Morala bi plačati dolg, a ga brez denarja ne bo mogla. Ko bi lahko prodala ta kruh, bi ne čakala. Šla bi že...

To bi rada povedala Čupniku, pa je preutrujena, pa tudi Čupnik je ne pusti do besede, marveč je enostavno, rahlo se je dotikajoč, rine k vratom, jih odpre in zapre za seboj.

»Razbojnik svetohlinski! Pritepenec prekleti!« se ji drhteče ustnice nabirajo v kletev. »Ropar je! Navaden ropar!« ponavlja Ana in se ne zaveda, da je ljudi Čupnikovega kova z roparji nazival Martin. Se le ko gre mimo pokopališča, kjer je pokopan, se spomni moža. »Prav je imel, prav! Vsaj za Čupnika prav,« ponavlja. »Ropar je. Pravi ropar!« si govori, čeprav se vedno ne more verjeti, da so taki roparji vsi bogati ljudje kakor je vselej trdil Martin.

Ne, ne bo mislila po Martinovo, saj bi morala potem obsojati vsevprek in rohnosti, kakor je v prepiru z njo, rohnol on in ji skušal vtepti v glavo, da je njihove in vse človeške nesreče kriva družba, ki vlada.

— Ta družba je krivična. Njeni zakoni so pravica uzakonjene krivice! Ne morem se sprijazniti z »uzakonjeno krivico!« Ne smem se sprijazniti z njo! Preveč terjaš od mene. Pred družbo, ki vlada in ki zaslužuje, ne bom pokleknil, ne bom upogibal hrbta in jo prosil odpuščanja, marveč se bom bil proti nasilnikom in zaslužnjavcem vseh vrst in njihovi pravici uzakonjene krivice do zadnjega diha...

»Norec, trmoglav norec! Nobena oblast na svetu ne trpi očitkov, da ni pravična. Sam si je napravil pravico, da je postala do njega in nas krivična. Oblast ni in nikoli ne bo trpela ljudi, ki bi si dr-

nili kazati s prstom na njeno umazanost in krivičnost. Oblast ima v svojih rokah moč. Kdor pa ima v rokah moč, ima tudi pravico. Druge pravice ni, pa čeprav je mnogokrat res umazana in krivična. Ljudje smo proti njej nemočni. Kdor ji očita krivičnost ali se ji celo postavi po robu, tega pohodi in potepta. Samo norci se ji upirajo. Če je človek pameten in če molče prenaša breme, ki mu ga je naložilo življenje, ga ne bo nihče preganjal.

Tako misli Ana, kakor je vselej mislila in neštetokrat dopovedovala Martinu, da je tako in da ne bo nikoli drugače. Pametni ljudje se sili uklanjajo in prilagajajo, Martin pa je take ljudi imenoval slabice.

— Dokler bodo na svetu taki ljudje, bo krivica šla v cvetje in je ne bo mogoče izkoreniniti, je govoril in se jezil nad »slabici«, v resnici pa je bil slabic sam, ker ni mogel prenašati teže življenja, kakor jo morajo prenašati vsi ljudje, ki razen golih rok in pameti nimajo ničesar. Je slabic tisti, ki radovoljno prenaša bremena, ker brez tega ne more živeti, ali tisti, ki mu je breme pretežko in ga odvrže? Človek, ki nima nič razen golih rok, se ne razlikuje od konja ali drugih tovarnih živali. Celo lepi gosposki jahalni konji bi končali pri konjedercu, ko bi se ne pustili jahati.

In tega Martin ni hotel razumeti.

— Človek je res živa in bo živa, dokler se bo pustil jahati. Sele pogum, da bo sieherni odvrnil suženjsko breme s svojih pleč, ga bo preustvaril v človeka.

»Besede, same besede... Obup norcev, ki bi radi spremenili svet, ki je bil od vekomaj tak in bo vekomaj,« je Ana prepričana. Ko bi bil Martin drugačen, bi lahko še živel, njej pa bi se ne bilo treba na tak beden način prebijati skozi življenje. Ne treba bi se ji bilo vse življenje gnati za delom. Pa se mora. Nobeno delo se ji ne sme zdeti pretežko, prenaporno. Nobeno plačilo, najsi bo še tako beraško, ne sme odkloriti ali terjati večje. Vse ji odmerjajo drugi in sprejemati mora odmerjeno, če noče spraviti sebe in sina v grob. Niti pomisliti ne sme, da se bo prezgodaj izgarala in da na njej ni nobene sledi več za nekdanjo lepoto. Samo gosposke ženske so lahko videti še lepe in mlade pri štiridesetih letih. Revne postajajo v tem obdobju že starke, ki se utrujeno vlečejo po cesti, kakor se vleče zdaj ona.

In kdo je tega kriv?

»Martin. Samo Martin,« ponavlja, kakor da je Martin kriv, če ji ljudje tako beraško plačujejo njeno opravljeno delo.

Niso ti ljudje nič krivi?

»So, seveda so. Toda to ni njihova dolžnost, da bi ji plačevali bolje. Nisem pri njih v službi. Sama se jim ponujam. In že to, da sprejmejo moje delo in ga po svoji volji nagradijo, je milost.«

Zato jim mora biti hvaležna. Hvaležna tudi Čupniku. Tudi te štruce starega kruha ji bodo prišle prav, saj zjutraj ni bilo na polici nič drugega ko lipov cvet. Grenak lipov čaj bo skuhal. Vanj bosta s Tinom namakala kruh, da bo postal mehak in užiten.

»Samo da bi fant ozdravel,« si govori. »Potem bo bolje,« raste v njej volja do življenja, a ko pride do tovarne, jo zopet zgrabi mračna misel. »Ko bi ne bil Kosirnikov, bi Tine prav gotovo že delal tam notri,« strmi v tovarniške luči, v črne stebre dimnikov, iz katerih kdaj pa kdaj pomoli svoj jezik martinarski plamen. Ob tej misli začuti v grudih še večjo bolečino. To je srce, ki se tako čudno krči in utripa neenakomerno kot modri, neenakomerni prebliski svetlobe varilnih aparatov, a Ana ne posveča tej bolečini nobene pozornosti: »To je utrujenost,« si pravi.

Tako pride do kolibe in tiho vstopi.

Tine spi. Njegov dih je mirnejši kakor prejšnjo noč Ana prisluškuje sinovemu dihanju. Tako mirno in brez stokanja že ves teden ni spal.

»Mu gre na bolje?« Ana skoro ne more verjeti. Zato se sezuje in po prstih stopi do Tine. Tovega vzglavlja. »Zares, mirneje diha,« gleda blede senco sinovega obraza, ki ga poševno osvetljuje slaboten plamen svetlobe tovarniških luči z one strani reke. »Moj bog, kako je upadel,« opazuje vdrta Tinetova lica, ki so zaradi sence videti še bolj upadla kakor v resnici. Potreben bi bil močne hrane, ve Ana. A kako naj mu jo priskrbi? Denarja nima, a na dolg ji ne bodo dali več, dokler ne bo poravnal. Dolgov, ki jih je ta teden že naredila. Ze celih osemindeset dinarjev je dolžna mesarju, v konzumi in pri mlekarju. »Kako bom vse to poravnala?« vzdihne.

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

Javna razprava o spremembah ustave in zakona o volitvah poslancev

Ustavna komisija zvezne skupščine je pripravila predlog nekaterih sprememb ustave in zakona o volitvah zveznih poslancev ter sklenila, da jih da v javno razpravo.

O tem je tudi že razpravljala izvršni svet zvezne konference SZDL in sklenil, da Socialistična zveza o predloženih spremembah organizira široko javno razpravo. Izvršni odbor je ugotovil, da borba za gospodarsko in družbeno reformo vse bolj izraža razne interese in njihove idejno-politične nosilce ter predstavnike. Delovni ljudje in občani so v taki splošni politični situaciji, ki je vse bolj zahtevna, dinamična in intenzivna, življenjsko zainteresirani, da s svojo aktivnostjo obeležijo politična gibanja ter najdejo konkretne rešitve.

Zato je izvršni odbor mišljenja, da Socialistična zveza ne more biti le politična tribuna za najširše politične dogovore ter kritiko, pač pa je nadvse pomembno, da pride do polnega izraza aktivnega odnosa delovnih ljudi in občanov, v katerih interesu se spremembe predlagajo. Socialistična zveza mora v svoji družbeno-politični akciji preiti od svobodne kritike k odgovornemu odločanju. Na ta način bo vsestransko odigrala svojo vlogo v javni razpravi o spremembah ustave in volilnega zakona.

Zato mora Socialistična zveza zagotoviti, da bodo delovni ljudje in občani v javni razpravi povedali tiste misli, ki izražajo njihove težnje in, da bodo spremembe ustave in volilnega sistema omogočile delovnim ljudem, da se uveljavijo kot aktivni dejav-

nik v celotni samoupravljalški in politični strukturi države. Oblike in načini vodenja razprave morajo omogočiti, da pridejo do izraza mišljenja vseh socialnih slojev ter skupin in da se v duhu statuta SZDL Jugoslavije ter pravila občinskih organizacij SZDL izoblikujejo stališča, ki izražajo razpoloženje in hotenje večine.

Izvršni organi organizacij Socialistične zveze bodo spremljali razprave, zbirali predloge in mišljenja ter jih posredovali konferencam Socialistične zveze še ta mesec, vključno do 25. septembra. Izvršnim odborom je tudi naročeno, naj zbirajo tudi mnenja, ki se bodo oblikovala v sredstvih javnega informiranja, v strokovnih združenjih in znanstvenih institucijah.

Izvršni odbori občinskih konferenc bodo v ta namen organizirali razgovore z redakcijami lokalnih in pokrajinskih glasil ter radia. Zato je naloga le-teh, da sistematično sodelujejo pri vodenju razprave in s tem omogočijo najširši javnosti vpogled v vsa vprašanja, ki so vsebovana v predlogu sprememb.

Teze predlaganih sprememb so bile že objavljene v vseh dnevnih časopisih. Republiška konferenca pa bo občinskim konferencam sproti dostavljala vse nadaljne gradivo, ki obravnava predlagane spremembe ustave in zakona v volitvah tako republiških kot zveznih poslancev. Naloga vseh občanov pa je, da se omenjenih razprav udeležijo in povedo svoja konstruktivna mišljenja.

Branko Blenkuš
član republiške konference SZDL

NOVICE

nov časopis organizatorjev informiranja v del. organizacijah

V mesecu maju je bilo na pobudo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, izvršnega komiteja ZKS, Društva novinarjev Slovenije in še nekaterih drugih organizacij organizirano posvetovanje urednikov glasil delovnih kolektivov in organizatorjev informiranja v delovnih kolektivih. Takrat je bilo ustanovljeno tudi združenje novinarjev in organizatorjev informiranja v delovnih organizacijah pri Društvu novinarjev Slovenije. Na posvetovanju so prebrali več referatov, sprejeli ustrezne sklepe in izvolili delovne organe združenja. V tem tednu po je izšla tudi prva številka časopisa Novice, ki ga bo izdajalo Združenje novinarjev in organizatorjev informiranja v delovnih organizacijah. Prva številka je posvečena že omenjenemu posvetovanju v Mariboru, razen tega pa je objavljenih več zanimivih podatkov o glasilih delovnih organizacij.

Iz objavljenih podatkov povzemamo, da v Sloveniji izhaja okrog 250 glasil delovnih kolektivov. Tako pride mesečno na dva zaposlena delavca v družbenem sektorju po eno glasilo delovnega kolektiva. Skupna naklada vseh glasil delovnih kolektivov v Sloveniji pa že presega 260.000 izvodov, za katere potrebujejo v delovnih kolektivih letno okrog 285 milijonov S din. Podatki tudi kažejo, da je v Sloveniji najmanj 400 ljudi, ki se v delovnih organizacijah poklicno ali amatersko ukvarjajo z organizi-

ranjem in informiranjem članov delovnih skupnosti.

Uredništvo Novic predvideva, da bo do konca letošnjega leta izdalo v celoti šest števil. Izhajanje časopisa, ki ga bodo novinarji in or-

ganizatorji informiranja v delovnih organizacijah prebrali z zanimanjem, pa bo zagotovljeno s tem, da bo uredništvo prejelo pravočasno in dovolj prispevkov.

-or

IZREDNA SEJA OBČINSKE KONFERENCE ZKS

Včeraj, 22. 8. ob 8. uri je bila izredna razširjena seja občinske konference ZKS Jesenice, na kateri so obravnavali nastalo situacijo v ČSSR in sprejeli stališča, ki jih posredujejo vsem komunistom in občanom naše občine ter centralnemu komiteju ZKS.

Člani občinske konference ZKS, komiteja občinske konference ZKS ter drugih družbenopolitičnih organizacij ugotavljamo, da se jeseniški komunisti, delovni ljudje in občani pridružujejo stališčem predsedstva CK ZKJ, tovariša Tita in vse jugoslovanske javnosti v obsoju okupacije ČSSR od strani članic varšavskega pakta.

Pridružujemo se stališčem in ugotovitvam, da bo imelo to neodgovorno dejanje, ki predstavlja grobo kršitev načela neodvisnosti in suverenosti v odnosih med državami vidne in težke posledice.

Internacionalistična dolžnost nas komunistov in ostalih delovnih ljudi, nam narekuje, da odločno podpremo prizadevanja in politiko CK KP ČSSR in vseh ostalih delovnih ljudi pri njihovih naporih v procesu nadaljnje demokratizacije družbenih odnosov v tej deželi in za razvoj socializma v svetu.

Prepričani smo, da izrazimo ugotovitve vseh komunistov in delovnih ljudi naše občine, da le enakopravni, odkriti in demokratični odnosi med ljudmi in narodi lahko prispevajo k enotnosti v boju proti imperializmu, v boju za mir, napredek in socializem.

Člani občinske konference ZK in drugih družbenopolitičnih organizacij, zbrani na izredni seji izražamo v imenu jeseniških komunistov in ostalih delovnih ljudi vso podporo čehoslovaškemu ljudstvu, njenim zakonitim predstavnikom ter obsojamo dejanje članic varšavskega pakta.

Od Kranjske gore do Mangarta

(Nadalj. z 8. in 9. strani.) Okna naprej lahko pridemo po grebenu na vrh Prisojnika. Z juga pa nas pripelje na vrh precej pohlevna steza. Iz Vršiča je približno tri ure hoje. Z vrha Prisojnika drži naprej drzno zavarovana in zračna pot z imenom jubilejna, prek severne stene Zanjega Prisojnika in skozi zadnje Prisojnikovo Okno na južno stran Prisojnika. Na južnem pobočju uspeva tudi prelepo planinsko cvetje, ki ga je pa prepovedano trgati.

Po južni strani Prisojnika in Razorja nas vodi lepa in zanimiva pot na Pogačnikov dom na Kriških podih, hoje je okrog šest ur.

Na kočjo pod Spičko pridemo iz Vršiča v dobrih treh urah. Koča je majhen, a ljubek planinski domek s čudovitim razgledom na vence gora. Od kočje je še dve uri hoje na Jalovec.

Zanimive in vredne ogleda so na Vršiču trdnjave, ki jih je dal zgraditi Mussolini. Pod vzhodno steno Mojstrovke in pod zapadno steno Prisojnika sta po dve v živo skalo vklesani trdnjavi in zato tako skriti, da jih opazimo šele, ko zagledamo vhodna vrata. V vsaki trdnjavi je več lepih sob. Stopnice nas pripeljejo k strelnim linam. Trdnjave so dobro izolirale proti vlagi in opremlile z velikimi črpalkami za zrak. Vhodna vrata so iz debelega jekla in dvojna. Vsaka trdnjava je imela tudi svoje skladišče za municijo. Vsa dela so bila mojstrsko opravljena. Iz teh trdnjav ni bil sprožen niti en strel v obrambo Italije. Na Vršiču je še do danes ohranjenih več zgradb, ki pričajo, kako se je Mussolini pripravljala na vojno proti Jugoslaviji.

Približno osemsto metrov

globoko pod Vršičem nas vabi na obisk zelena dolinica, utesnjena med visoke gore in na redko posejana z belimi hišicami. To je Zgornja Trenta, kjer izvira tudi Soča. Avtomobilisti se poslužijo evropske »alpske« ceste, pešci se pa podajo po bližnji čez Hudo raven, kjer stoji spomenik slavnemu trentarskemu gorskemu vodniku Andreju Komacu p.d. Moti. Komaca je na poti v Kranjsko goro decembra 1908 zajel snežni metež ter je opešal in umrl. Spomenik sta svojemu zvestemu vodniku in lovske mu čuvaju postavila Bois de Chesne in dr. Kugy. Z Vršiča smo hodili do kočje pri izviro Soče eno uro in 15 minut. Sto metrov nad kočjo izvira sredi kamnite strmine bistra Soča. Njene modrikaste vode se zbirajo v več desetih metrov globoki votlini ter vrejo navpično iz žrela, ko se topi sneg ali po daljšem deževju s tako silo, da je dostop do izvira nemogoč.

Nadaljujemo pot po cesti proti naselju s cerkvico Sv. Marije v Trenti ali »Pri cerkvi«. Hodimo mimo osamlje-

nih hiš, ki so ali še bodo prešle v last letoviščarjev. Skrbni in težave gorskih kmetij so v Trenti še večje kot drugod po naših hribih. Med potjo smo si ogledali tudi Kugyjev spomenik, ki stoji desno nad prvo serpentino ceste proti Vršiču. V zahvalo so poetu dr. Kugyju, ki je tako čudovito opisal lepoto Julijskih Alp, ob 60-letnici slovenske planinske organizacije leta 1953 ta spomenik postavili slovenski planinci. Kip upodablja dr. Kugyja, ko sedi na skali in občuduje Jalovec in druge trentarske gore.

Ko je leta 1778 ugasnil trentarski plavž, so se Trentarji preživljali z obdelovanjem skope zemlje, gojenjem ovc in koz, z drvarjenjem in oglarjenjem ter divjim lovom, kjer se je odigrala marsikatera tragedija med lovskimi čuvaji in divjimi lovci. Okoli leta 1886 so kranjski lovci na Prisojniku ustrelili nekega Trentarja, njegovega brata pa obstrelili. Pred kopališčem v Trenti je znamenje s sliko v spomin smrti divjega lovca Mlekuža, ki ga je na Vršiču 21. junija

1922 ustrelil lovski čuvaj iz Kranjske gore. Mlekuž je ustrelil srno in jo hotel pobrati, ko ga je čuvaj ustrelil v nogo v glavno žilo, da je izkrmavel in umrl. Dr. Kugy piše: »Med divjimi lovci so bili smeli in pripravi, največ divjadi so postrelili in bili najbolj nedosegljivi, kajti zasačili jih niso nikdar.«

Težko in nevarno življenje v borbi za kruh so živeli Trentarji. Nesreče v gorah so prežale nanje, ko so želi travo za drobnico in nosili na glavah v dolino in je marsikdo omahnil v prepad. Neke Trentarje je nesel ovcam sol in so tako podivjale, da se jih ni mogel ubraniti in so ga porinile v prepad, kjer je obležal mrtev. Trentarji so imeli nekdanj navado, da so vsem nesrečno umrlim postavljali v spomin znamenja. Angleža Gilbert in Churchill, ki sta potovala po Trenti, sta pisala leta 1864: »Gore so kazale svoje bele grozeče obraze in zobe. Dve uri daleč nobene vasi ali hiše. Znamenja smrti so bila dejansko edine priče življenja (Nadaljevanje)

Največja želja prebivalcev za progo je, da bi se gradnja po predvidenem načrtu nadaljevala

Tomšičeva cesta velika pridobitev za prebivalce naselja nad progo

Prvega avgusta, na občinski praznik Jesenic, je bila slovesna otvoritev prvega dela etapne gradnje ceste Toneta Tomšiča in sicer od priključka pri glavni cesti pred gimnazijo do križišča Gregorčičeve ceste oz. do Korantarjeve hiše. Cesta je izrednega pomena ne samo za neposredne koristnike — prebivalce naselja nad progo, ampak tudi za vse mesto.

Cesta je po izgledu in po zatrtjevanju direktorja podjetja Kovinar Jesenice Zorman, ki je gradilo ta odsek ceste, zgrajena kvalitetno. Na obeh straneh asfaltirane ceste je ob vrtovih in hišah postavljena lična kovinska ograja. Ob južni strani ceste teče pločnik. V celi dolžini ceste je popolnoma na novo zgrajeno omrežje kanalizacije in vodovoda, vgrajen telefonski kabel in urejena neonska razsvetljava. Cesta ima res na nekaterih mestih blage ovinke, ki pa so nujno zlo kot posledica gradnje take ceste v že zgrajenem

naselju. Če bi hoteli ravno cesto, bi morali rušiti nekaj stanovanjskih stavb. Sicer pa to ni avtomobilska — hitra, ampak mestna cesta, torej cesta za mestni promet z omejeno hitrostjo.

Z dograditvijo prve etape Tomšičeve ceste se je začela uresničevati dolgoletna želja in zahteva vzhodnega dela mesta Jesenic, ki že sedaj šteje okrog 3.000 prebivalcev in ki jim bo ta koristila pri vsakodnevnih opravkih. Zato so prebivalci tega naselja občinski skupščini in njemu predsedniku Žvanu nad vse hvaležni za izgraditev prve etape te lepe ceste, saj je boj za njo trajal celih dvanajst let, kljub temu da so bile pred leti mnogokrat ugodnejše finančne situacije kot pa je to sedaj ob času mandatne dobe sedanje občinske skupščine.

Grad se na vseh koncih mesta, stanovanjske stavbe, trgovski lokali itd., kar daje mestu popolnoma novo podoba. To je potrebno poudariti, da bodo prebivalci tega predela mesta, to je krajevne skupnosti Sava, predvsem pa neposredni koristniki te ceste razumeli, da se ni bilo občinski skupščini lahko odločiti za začetek te gradnje, če pomislimo, da bo dograditev te ceste stala okrog 600 milijonov S din. Zato je tembolj nerazumljiv odnos nekaterih lastnikov stanovanjskih hiš, ki mejijo na to cesto, da so poskušali ovirati dograditev prve etape te ceste. Resnici na ljubo je res potrebno priznati, da je lastniku hiše težko prepustiti svoje dvorišče ali vrt za planirano gradnjo ceste, vendar pa, če je to korist širše skupnosti in ni mogoče najti druge ustrežnejše rešitve, pa je potem potrebno sprejeti tudi tako, posebno še, če skupnost odvzeto lastnino primerno odplača. To je tem lažje sprejeti, če se upošteva, da je vsaka hiša, ki meji na tako cesto, kot je sedaj Tomšičeva, mnogo pridobila na svoji vrednosti.

Največja želja prebivalcev tega predela Jesenic je, da bi se gradnja Tomšičeve ceste nadaljevala v čim krajšem času in po predvidenih etapah. Te nadaljnje etape predvidevajo v naslednjem letu dograditev ceste od Korantarjeve do Prevčeve hiše zapadno od Gozdne uprave. Tretja etapa pa predvideva priključek ceste na Dobravsko cesto na Javorniku.

Obenem je želja prebivalcev naselja nad progo, da bi občinska skupščina čim prej našla primernega investitorja, ki bo zgradil ob Tomšičevi cesti prepotrebni trgovski lokal za specerijske potrebščine.

Upamo, da bomo za navedene naše želje še nadalje našli razumevanje, tako na občinski skupščini kakor tudi pri njenem predsedniku.

Svet krajevne skupnosti SAVA

PRIPOMBE
UREDNIŠTVA:

Od Jožeta Bertoncelja smo dobili odgovor na članek Staneta Zorman o gradnji Tomšičeve ceste, v katerem Bertoncelj ugovarja nekatere netočne trditve Zorman, ker le-ta verjetno ni seznanjen z vso zgodovino gradnje ceste. Ker smo o vsem tem že pisali, bi stvari samo ponavljali, zato uredništvo zaključuje polemiko o Tomšičevi cesti z željo, da bi sporne stvari bolj strpno in objektivno obravnavali v interesu vseh prizadetih.

Strokovnjaki PTT v Švici

V nedeljo je odpotovala skupina poštne strokovnjakov iz vse Slovenije na enotedensko poučno ekskurzijo v Švico. Med udeleženci, ki si bodo ogledali tamkajšnji sistem poštnega poslovanja, je tudi upravnik jeseniške pošte Lojze Bavdek. Skupina bo s pridobljenimi novitetami obogatila svoje znanje in po vrnitvi koristila iste za

Praznovanje na Primorskem in v Bohinju

V Novi Gorici bo 15. septembra 1968 veliko vseljusko zborovanje, na katerem bomo proslavili 25. obletnico vseljuske vstaje primorskega ljudstva. To bo osrednja proslava, s katero bomo proslavili tudi 25. obletnico zbora odposlancev slovenskega naroda v Koročju in 25. obletnico ustanovitve AVNOJ. Organizatorji predvidevajo, da se bo udeležilo slovesnosti okoli 100.000 delovnih ljudi iz vse Slovenije in drugih krajev naše domovine. Odveč bi bilo poudarjati pomen tega praznika, saj predstavlja jubilejno prelomnico v zgodovini primorskega ljudstva. Takrat so primorski Slovenci skupaj z vsemi naprednimi silami in z vso odločnostjo stopili v boj proti fašizmu za svoje nacionalne pravice in za priključitev k matični domovini Jugoslaviji.

Pokroviteljstvo nad prireditvijo je prevzel predsednik SFRJ Josip Broz Tito.

Da bi zagotovili čim večjo udeležbo občanov Jesenic na tem zborovanju so se družbeno politične organizacije dogovorile, da začno takoj zbirati prijavitelje, ki se bodo udeležili tega zborovanja. V ta namen so posredovali vsem sindikalnim podružnicam, krajevnim odborom ZB in SZDL navodila in prijavnice za zbiranje udeležencev.

Iz Jesenic bosta vozila dva izredna vlaka. Predvidoma bosta imela odhod ob 5.35 in 6.30 uri. Cena prevoza bo od 8.— do 9.— ND.

Družbeno politične organizacije vabijo vse občane, da se tega vseljuskega zborovanja udeležijo v čim večjem številu.

ZZB NOV Jesenice in Radovljica ter odbor borcev Jeseniško bohinjskega odreda vabijo vse občane na slavnostno podelitev domicila partizanski enoti Jeseniško-bohinjski odred, ki bo v nedeljo 8. septembra 1968 ob 10. uri Pod skalco pri Bohinjskem jezeru v Bohinju. Za to slavnost je predviden naslednji program: promenade koncert, zbor borcev partizanske enote jeseniško bohinjskega odreda, otvoritev svečanosti, govor, kulturni program, podelitev domicila.

Po svečanosti bo partizansko rajanje.

V primeru slabega vremena bo svečanost v dvorani hotela Staneta Žagarja.

Za prevoz bodo poskrbeli posebni avtobusi, možen pa je tudi prevoz z vlakom.

Potres na Gorenjskem

V petek zvečer ob 22.32 je prebivalce Gorenjske razburil potres. Zemlja se je tresla nekaj sekund. V observatoriju v Ljubljani so ugotovili, da je bil epicenter potresa pete stopnje na Gorenjskem, 45 km oddaljen od Ljubljane. Najbolj se je tresla zemlja v okolici Radovljice, kjer tudi poteka gornjesavska potresna prelomnica, na kateri pa so potresi bolj redki ter razmeroma niso močni.

Potres pete stopnje pa je bil tu pri nas že razmeroma precej močan, zato ni čudno, da so se prebivalci prestrašili in ponekod celo zapustili domove. Vanje so se vrnili čez čas, ko so zaznali, da se sunki ne ponavljajo več. Območji Jesenic in Kranja sta bili že na robu potresa, zato je bilo sporočeno, da se je

tu zemlja tresla le v jakosti tretje stopnje. Tisti, ki so žetrno spali, potresa niso čutili.

Ob bolj prometnih cestah so mislili, da se trese, ker pelje mimo kak težak tovornjak. Dežurni prometnik železniške postaje na Jesenicah pa je dejal, da so vsi mislili, da se je potreslo zato, ker je skupina voz premočno priletela v drugo. Pavel Ambrožič, doma iz Gorij pri Bledu, je povedal, da potresa sploh ni občutil, čeprav je bil še bučen. Občutil pa ga ni zato, ker je ležal v lesenem delu stavbe, medtem ko mu je žena, ki je bila ta čas v zidanem delu, takoj pritekla pravit, da se je hiša tresla.

Ljudje so vedeli povedati, da so z nekaterih pobočij utrgale posamezne skale in zdrsele v dolino. To je bilo predvsem ob cesti od Tržiča do Ljubelja. Delavci, ki so se vračali s popoldanske izmene iz Železarne in se v tem času vozili od Žirovnice proti Lescam, so pravili, da je ob potresu avtobus zaneslo h kraju ceste in da si tega niso vedeli razlagati, vse dokler niso zvedeli o potresu. Prebivalci Bohinja in zgornjesavske doline o potresu niso vedeli nič povedati.

B. B.

Priprave na vseljusko vstajo Primorske

V ponedeljek popoldne je bilo na Jesenicah posvetovanje predstavnikov vseh družbeno-političnih organizacij. Na posvetovanju so se pogovarjali o udeležbi Jeseničanov in prebivalcev s področja jeseniške občine na proslavi 25. obletnice vseljuske vstaje na Primorskem, ki bo 15. septembra v Novi Gorici. Storili bodo vse, da se bo udeležilo proslave kar največ ljudi. Ker računajo na več kot tisoč udeležencev, bodo organizirali poseben vlak iz Radovljice v Novo Gorico. Vožnja na obe strani bo stala 900 S din. Propagando za udeležbo bodo izvedli prek krajevnih organizacij SZDL, ZMS in sindikalnih odborov.

Zanimivi dokumenti preteklosti

Tehniški muzej Železarne posreduje ogromno zanimivega zgodovinskega materiala iz davne in bližnje preteklosti, med katerim najdemo tudi štiri zajetne knjige italijanskih službenih seznamov za ljudi, za katerimi, je italijanska kvestura izdala tiralice. Ti seznamji so bili menda najdeni v Ratečah in so jih imeli pred zadnjo svetovno vojno obmejni italijanski organi onstran meje.

Posebno je zanimiv seznam, ki vsebuje okoli 25.000 imen za katerimi so bile izdane tiralice do leta 1932, katerega je izdalo notranje ministrstvo Italije in ga je leta 1933 poslalo vsem policijskim in karabinjerskim postajam. Med imeni najdemo vidne predstavnike italijanskih strank, ki so se umaknili iz Italije, ko so prevzeli oblast fašisti. Je pa v tem seznamu tudi po več sto naših primorskih rojakov, z Goriškega, Trsta, Istre, Reke in otokov, ki so spadali pod Italijo med prvo in drugo svetovno vojno, katere je zasledovala italijanska kvestura. Posebnega pomena so letnice od leta 1928 do 1932 za čas, ko se je stopnjevalo fašistično nasilje proti našemu narodu na Primorskem. Vemo namreč, da je fašizem ukinil vse slovenske šole in društva, prepovedal slovenske knjige in časopise in hotel z vsemi sredstvi zatreti naš življenjski na Primorskem. Naši ljudje pa so se postavili v bran in organizirali prenos slovenskega čtiva iz Jugoslavije prek zastraže-

ne meje. Organizirali so leta 1927, tudi ilegalno protifašistično organizacijo TIGR, kateri pa je leta 1930 prišla italijanska kvestura na sled. Veliko članov je pozaprla in obsodila na smrt ter na dolgotrajne zaporne kazni, precej pa jih je pobegnilo, največ seveda v Jugoslavijo. Vsled tega je v tem službenem seznamu večje število teh ljudi, ki so se za stalno ali pa le začasno naselili na Jesenicah, ali drugih krajih Gorenjske, da so bili tako v bližini meje in so od tu zopet vzpostavili zvezo čez mejo s člani, katerih kvestura ni odkrila. V tem seznamu je tudi tiralica za Tonetom Batagelj, ki je bil nekaj let obmejni komisar na Jesenicah. Italijanske oblasti so ugotovile, da je šlo z njegovo pomočjo čez mejo v Italijo ogromno propagandnega materiala in tudi orožja. Znano je tudi, da je šlo prek Jesenic veliko število italijanskih protifašistov, čez Avstrijo v Francijo, katere so prek bohinjskih hribov pripeljali naši kurirji onstran meje. Batagelj je poskrbel, da so nemoteno prešli v Francijo, kjer je bil glavni stan italijanskih emigrantov. Tudi pokojni Ivan Regent je šel po tej poti leta 1929 in je vpisan v tem seznamu pod številko 1783. Od tu je šel v Pariz in nato v Moskvo, od kjer se je Batagelju in drugim, ki so mu pomagali pri pobegu, lepo zahvalil.

Iz omenjenega seznama tiralic je lepo razvidno, kako množično so se vključevali

naši ljudje v borbo proti fašizmu tedaj, ko niso imeli skoraj nobenega upanja za osvoboditev izpod fašističnega terorja. Jesenice pa so bile v onih časih zatočišče mnogim političnim emigrantom, kateri so od tu zopet nadaljevali borbo proti fašizmu.

Srečko Šorli

Smrti smo zrl v oči

V sredo, 14. t. m. zjutraj ob 3. uri, smo se z avtobusom Ljubljana transport, PE Jesenice, ki ga je vozil šofer Setinc, odpeljali na izlet na Grossglockner. Vreme je bilo oblačno in deževno, kar je slabo vplivalo na razpoloženje članov Društva upokojencev Jesenice, ki smo avtobus polno zasedli.

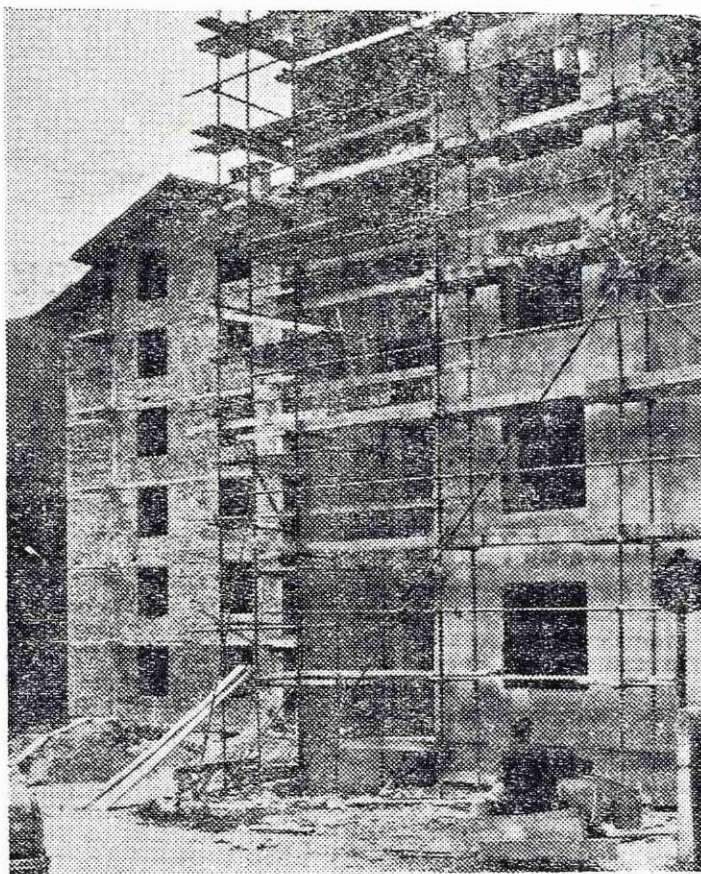
Voznja po Koroški nas je

nekoliko razvedrila, čeprav je vedno bolj deževalo. Oglevali smo si dolino, v kateri je bila pred dvema letoma velika povodenj in smo še videli velike sledove tega pustošenja. V vasi Heiligeblut smo imeli kratek postanek, da je vodja Perko uredil formalnosti za nadaljevanje vožnje. Odpeljali smo se po lepi cesti proti cilju, toda megla je bila tako gosta, da smo videli komaj nekaj deset metrov naprej. Kljub nevidljivosti je šofer srečno privozil na Grossglockner. Zaradi megle pa nismo videli ničesar, razen hotela in drugih stavb.

Po enournem postanku smo se odpeljali proti Edelweisspitze v višino 2.505 m, kjer se je vreme zboljšalo. Megle so se dvignile in sonce je posijalo. Videli smo vse vrhove in občudovali krasote narave celo uro. Odpeljali smo se nazaj in vožnja je bila lepa, ker se je vreme izboljšalo. Ob 11.30 smo že bili v vasi Heiligeblut, kjer smo si ogledali cerkev, ki je nekaj edinstvenega. Ob 12.30 smo se odpeljali proti Lienzu na Dravi. Vozili naj bi se prek Lienza v Italijo in tam skozi Tolmezzo in Trbiž proti Jugoslaviji. Vozili smo se lepo, toda pred Lienzem pri vasi Dölschach na zadnjem ovinku smo doživeli nesrečo. Ko smo vozili proti ovinku, je nastala nenadoma velika brzina. Šofer ni mogel zavoziti v ovinek, čeprav se je trudil. Z desne strani smo brzeli prek ceste v levo stran in treščili naravnost v zaščitni zid, visok 80 cm in debel 50 cm. Zadeli smo s prednjim levim delom avtobusa in porušili okoli deset metrov opornega zidu. Avtobus je bil več kot dva metra čez zidovje ovinka. Zazibal se je in na vso srečo ustavil na nekem kamnu. Bilo je grozno, kajti samo še nekaj centimetrov in avtobus bi se zvrnil v devet metrov globok prepad.

V avtobusu je nastala panika predvsem zato, ker nismo mogli odpreti vrat. Ko so polovico zadnjih vrat na silo odprli, smo eden po eden zlezli iz avtobusa in šele takrat videli, v kakšni nevarnosti smo bili. Takoj je bil na mestu rešilni avto. Ranjene so obvezali, vendar na srečo ni bilo nobenih resnejših poškodb. Tudi komisija in žandarmerija so bili kaj kmalu na mestu nesreče. Poskrbeli so za pravilno reševanje in avtobus izlekli nazaj na cesto. Nas so odpeljali s svojim avtobusom v vas Dölschach, kjer smo čakali šest ur na avtobus Ljubljana transport, ki je prišel po nas z Jesenic. Ob 19.30 smo se odpeljali proti Jugoslaviji še vedno v velikem strahu, vendar srečni, da smo ostali živi. Bila je v resnici sreča v nesreči, katere ne bo nihče pozabil.

Tine Lukan

Gradbeno podjetje Nova Gorica gradi na Javorniku dva stanovanjska stolpca

Memento...

V zadnjih nekaj dneh se je zvrstilo v okolici Triglava toliko nesreč, kot preje ne vse leto. Vzrok je alpinistom že dobro znan usodni vremenski preobrat in opuščanje enega od osnovnih pravil, da mora družba hoditi skupaj. Tudi Triglav bi lahko imenovali goro smrti, saj se petindvajsetim žrtvam stene pridružujejo vsako leto nove in nove žrtve. Toda gora ni nič kriva, Triglav je in ostane večno privlačen, napake delamo mi, ljudje. V vseh primerih niti niso napake, sem in tja nastopi tudi nesrečen slučaj, pri katerem ni osebne krivde.

V večini primerov se podcenjuje nevarnosti, ki nastopajo v gorah, zaradi vseh mogočih okolnosti in zaradi veliko trših življenjskih pogojev. Vedno in vedno vidimo poleti na višinah čez 2.000 m planince v oblekah in obutvi za promenado v dolini. V primeru, da nastopi nenadni vremenski preobrat z mrazom in snegom, kar je možno v triglavske okolici v vsakem poletnem mesecu, mora priti do težav. Gorska

reševalna služba je na primer morala že večkrat pohiteti na pomoč nezadostno obloženim planincem. Tudi v zadnjih štirih dnevih so bili mojstranski reševalci neprestano na nogah. Sirena je žalostno zavijala skozi dolino Vrata, še bolj žalostno zaradi mladih žrtev.

Prvič so posredovali požrtvovalni mojstranski reševalci že v petek, 16. 8., ko so transportirali s Planike v dolino žensko z zlomljeno nogo. Drugi alarm je prišel iz triglavske stene. Član jeseniškega AO Andrej Fenc je plezal s tovarišem Peternelovo smer, prečil v Skalaško smer in se zaradi slabega vremena spuščal navzdol. Pri zadnjem spustu na vrvi je onemogel, verjetno zaradi preslabe kondicije in prevelikih naporov in spustil vrv. Pri padcu k sreči ni dobil najhujših poškodb, reševalci so ga odnesli do Aljaževega doma in odpeljali v bolnico na Jesenice.

Tretja nesreča, ki je terjala mlado življenje Metke Grlic, se je primerila pod Kanjavcem. Dekle je zaostalo od skupine, zdrsnilo v prepad in se ubilo. Takoj so jo pogrešili in iskali ter našli samo sledi, ki so nedvoumno pove-

dale, kaj se je zgodilo. Posredovali so reševalci iz Bovca. Četrta žrtev je bil gornik, ki ga je oplazila v nedeljo med malim in velikim Triglavom strela in ga pošteno ožgala po vsem telesu. Posredovali so mojstranski reševalci.

Zadnja, peta žrtev teh nekaj dni, je vsekakor najbolj tragična. Sedemnajstletna Nevena Terčan iz Kopra se je podala s tovarišico Majdo Pipan (18 let) v nedeljo popoldan v slabem vremenu (iznad 1.600 m je snežilo) proti Kredarici. Spotoma sta dekleti premočeni in prezeblji omagali in bivačili na prostem. Majda je strašno noč preživela brez posledic, Nevenka je umrla zaradi podhladitve, kakor je ugotovil dr. Tomaž Ažman, ki je šel z jeseniško ekipo, z vsem potrebnim sanitetnim materialom, na pomoč. Bila je medicinska sestra in je gotovo vedela, kaj se z njo dogaja, toda ni si mogla in znala pomagati. Namesto bivaka bi se morali vrniti v dolino. Zakaj se nista vrnili, je uganika, morda si nista upali v temi, morda sta bili preveč izčrpani, morda nista imeli svetilke itd. Snega je padlo precej in jima je verjetno

zamedel pot ter nista znali naprej.

Sekretariat za notranje zadeve je reševalcem zelo pomagal. Preskrbel je helikopter iz Hrvatske, ker je domačji v popravilu, toda vse je bilo zaman. Ob sedmi uri zjutraj bi jo morda še rešili, je izjavil dr. Ažman po pregledu umrlega dekleta.

Vse te žrtve v kratkem razdobju so pomembno potrdilo nekaterih važnih varnostnih pravil v gorah. Skupine naj se ne razbijajo, hodijo naj tesno skupaj, najmočnejši in najhitrejši vedno zadnji v skupini, vedno pripravljeni, da pomagajo.

Že v višinah iznad 1.500 m lahko nastopi za nekaj dni v vsakem poletnem mesecu zima. S tem je treba vedno računati. Boljše z dolgimi hlačami v hribe, kakor z dolgimi lasmi!

Ne plezaj smeri, ki jim nisi dorastel!

Vse to smo zapisali že nešteto krat, bojim se, da tudi tokrat zaman. Težke žrtve naj bodo vsem opomin. Vsi delamo napake, toda naj bi jih bilo čim manj in naj bi bile vsaj delno opravičljive in ne s takimi posledicami.

—il

Dva jubileja javorniških upokojencev

Letos slavi Društvo upokojencev na Javorniku dva jubileja, sicer skromna, vendar važna z ozirom na nekatere okoliščine, ki so vladale pred 15 leti in ki so spodbudile takratne upokojence na Javorniku, ki so bili takrat sicer člani pri jeseniški podružnici DU, da so ustanovili lastno podružnico DU na Javorniku.

Glavni povod za ustanovitve svojega društva na Javorniku je dal novi zakon o pokojninskem zavarovanju, ki je izšel leta 1952. Zaradi tega zakona je bilo in je še danes prizadetih veliko upokojencev. Zakon je namreč določil novo prevedbo in kategorizacijo pokojnin. Z vsakim novim zakonom pa vemo, da sproži cel kup novih problemov in pritožb od strani prizadetih, upokojencev. Da ne bi bilo treba hoditi iskati pojasnil na podružnico

vili temelje današnjemu društvu upokojencev na Javorniku.

Društvo upokojencev na Jesenicah tej akciji in želji upokojencev na Javorniku ni preveč nasprotovalo, saj so se zavedali, da tolikemu številu članstva, ki je hitro narasčalo, ne bodo kos in so v to privolili. Za mejo med obema podružnicama je bil določen Špornov graben pred Senožetom. Danes seveda ta dogovor ne velja več in si člani svobodno izbirajo podružni-

Bručanu na Javorniku, odstopili so tudi polovico omar za društveni arhiv. Društvo je štelu ob ustanovitvi 240 članov (danes 627). V letu 1958 pa je prostor pri Bručanu prevzel Janko Novak in si v njem uredil frizerski salon. Društvo pa se je z ostalima dvema organizacijama preselilo h Koniču. Ti prostori pa so bili neprijemni, bili so temni in zelo vlažni ter mrzli in zato so dve zimi zopet »uradovale« ob torkih pri takratnem predsedniku v njegovi kuhinji. Tako je društvo v prvih letih po ustanovitvi životarlilo v skrajno težavnih razmerah. Razumljivo, da si je društvo zadalo nalogo čim prej priti do lastnih prostorov.

Odbor je šel z veliko voljo na delo za iskanjem novih prostorov ali zemljišča. Prvi tak razgovor je bil z Ivanom Smolej s Koroške Bele, katera je imela v svojem vrtu nad hišo malo leseno utico s primernim zemljiščem, katera bi se dala uporabiti za začasno shajanje članstva. Lastnica je kasneje dogovor preklicala.

Druga akcija v tem smislu je bila s takratnim Brodarskim društvom na Javorniku (danes društvo ne obstoja), da bi prodali njihovo leseno barako na Savskem nabrežju. Tudi ta nakup je kasneje, ko je bilo s predsednikom že vse dogovorjeno, propadel. Od takrat naprej pa se je začelo med članstvom še bolj intenzivno razpravljati o graditvi lastnega doma.

Vloge in prošnje je odbor pošiljal na vse pristojne organe. Železarna Jesenice je bila prva, ki je zagotovila društvu, da prispeva za gradnjo doma na Javorniku isto

vsoto kot jo je prispevalo Društvu upokojencev na Jesenicah. To je bilo dovolj za začetek. Odbor je naročil načrte in začel iskati primerno zemljišče v okolici ter ga končno tudi našel na sedanjem prostoru, kjer sedaj stoji dom. Sveda je bilo dosti predlogov tudi za druga zemljišča na našem področju. Občina je lokacijo zemljišča takoj potrdila. Fot za gradnjo lastnega doma je bila odprta in se je lahko takoj začelo graditi, ampak kako in s čim. Društvo je bilo brez denarja. Predračun za gradnjo je znašal 8 milijonov S din. Kaj sedaj? Prošnjo na Železarno! In res je Železarna nakazala kot prvi »obrok« 830.000 S din. Sedaj so lahko pričeli z delom.

Dne 5. maja 1958 je tedaj prvi predsednik občine Jesenice prvi zasadi lopato v zemljišče in delo je staklo v zadovoljstvo vseh članov. Posebno zaslužnih in marljivih članov pri delu je bilo 117, ki so s svojim udarniškim delom prispevali 3.669 ur prostovoljnega dela, med njimi je bilo tudi 27 tovarišic. Tudi neupokojenci, ki so vedeli, kako delo napreduje, so prišli na pomoč in prispevali 350 brezplačnih delovnih ur. Ne smemo pozabiti tudi članov, ki so darovali 50 m² lesa brezplačno in tov. Lojzeta Božiča kot predsednika in Edija Cenčka kot tajnika gradbenega odbora, ki sta skrbela, da je gradnja nemoteno potekala. Tudi občina Jesenice je prispevala svoj delež. Prav tako tudi PODU Slovenije z denarnim posojilom za dokončno ureditev doma, ki na žalost še ni poravnani in čaka na boljše čase.

Od pričetka gradnje v letu 1958 pa do danes je poteklo deset let in dom v celoti služi svojemu namenu, vedno je dobro zaseden, ob predavanjih in sestankih pa občutno pretesen, tako da sedanji odbor resno računa na povečavo, seveda »če« bodo denarna sredstva v zadostni meri na razpolago.

Društvo upokojencev na Javorniku trenutno šteje 627 članov. V domu je poskrbljeno za dobro počutje članstva, imajo tudi moški pevski zbor, ki rad zapoje ob vsaki priliki, bife, ki nudi našim članom zdravo pijačo po najbolj zmernih cenah v našem okolišu, skrbi za zanimiva predavanja v zimskih mesecih, skrbi za izlete ter daje našim članom vse potrebne informacije in končno tudi denarno pomoč najbolj potrebnim in socialno ogroženim članom. Do sedaj je bilo izplačanih na ta račun že čez 1.700.000 S din. Društvo ima tudi svoj društveni prapor, ki ga s ponosom nosi naš praporščak.

Petnajst let prehojene dobe od ustanovitve in deset let od otvoritve doma res ni veliko, vendar če upoštevamo vse težave in razne zapreke, katerih ni bilo malo, pa je le treba poudariti, da je bilo narejenega veliko, za kar gre zahvala slehernemu članu v društvu in prav vsem, kateri so na karkšen koli način prispevali k sedanjemu stanju in delovanju v društvu.

Predvidoma bodo v septembru letos na skromen, vendar dostojen način proslavili omenjeni obletnici, ki sta in bosta ostali našemu društvu upokojencev na Javorniku pomemben datum.

DU na Jesenice, ki je precej daleč za člane iz Javornika in okolice, so se upokojenci z Javornika odločili, da si bodo pomagali sami. 25. 7. 1953 je bil sklican članski sestanek, na katerem so se pogovorili in sprejeli sklep, da bodo ustanovili svoje društvo na Javorniku oz. na Koroški Beli. Nekaj tednov po članskem sestanku je bil sklican ustanovni občni zbor, na katerem so dokončno posta-

co, h kateri bodo pristopili, ko bodo šli v pokoj.

Da bi novoizvoljeni odbor mogel redno pričeti s tekočim delom, so morali imeti zato ustrezne prostore. Teh pa ni bilo in sta predsednik in tajnik nekaj časa »uradovale« kar doma v lastnem stanovanju. Kmalu pa je društvo dobilo dovoljenje od ZB in Socialistične zveze, da lahko enkrat na teden uradujejo v njihovih prostorih pri

Logika telesne (ne)kulture

Sodobne industrijske družbe so ne glede na ekonomsko politične sisteme prikovale človeka na simbol stola: od šolskega do pisarniškega, od pilotskega do kavarniškega. Človek sedi v specifični napetosti mestnega trušča. V tej situaciji, ki je diametralno nasprotna človekovi naravi in njegovi celotni dosednji evoluciji, v tem stolu modernega človeka klije degeneracija. Skozi imobilizirano življenje je civilizacija porušila ravnotežje med fizičnim in umskim nervnim delom.

Človek oborožen z znanjem o razvoju svoje vrste, se mora razvijati v bitje z boljšimi intelektualnimi lastnostmi, v osebnost, katera mora dobiti tudi večji smisel za družbene in etične vrednosti. Če mora on skozi sebe ustvarjati ideal družbene sinteze, stremeč za svojo osebno psihofizično in etično celotnost, tedaj bo njemu — urbaniziranemu bitju — telesna kultura neobhodno sredstvo za njegov fizični in etični razvoj.

Zaostajanje telesne kulture ima svoje korenine v bazi in svoje vzroke v podedovani nadstavbi. V tem trenutku se mi zdijo nekateri vzroki posebno karakteristični.

Urbanizem:

Zadnje razprave dovolj jasno odkrivajo, da urbanizem, ta humanistična sinteza izgrajevanja ožjega in širšega človekovega življenjskega prostora, trpi od določene strokovne neizdelanosti in anemije političnega vpliva. Urbanisti nam doslej niso dali prepričljiv dokaz o popolnosti svoje vizije o intergriranem prostoru za fizikulturo, za rekreacijo. Pri tem so verjetno šolski objekti praroditeljski greh urbanistov — arhitektov in prosvetnih investitorjev. Oni ne zadovoljujejo niti stari gimnazijski šolski koncept a da ne govorimo o sodobnem, v katerem je etični in emocionalni mo-

ment enakopravno mesto s fiziološko komponento. Če ima urbanizem svoj alibi za že oblikovane mestne ambience, pa so oni na obtožni klopi zgodovine, ko je beseda o novih mestih in novih rekreacijskih objektih. Zakaj so spet tudi tu fizična kultura in rekreacijski objekti kratkovidno deficitarni?

Birokratska mentaliteta:

Tipično je, da je birokratska mentaliteta nosilec protislovij med programskimi deklaracijami in fizikulturno politiko. Iz afer, ki jih odkrivamo, lahko potegnemo zgodovinske pouke in rekonstruiramo tip športnega funkcionarja: on prireja ognjemet besed o masovni kulturi, a forumsko rešuje, da se najpogostejše največji del sredstev da nogometu. Ta tipični športni funkcionar sicer postopoma zginja s scene, ker mu samoupravnost odkriva masko amaterskega »elana«.

Danes je problem predvsem v tem, kako pritegniti v fizično kulturo ljudi, ki imajo strokovnost in vizijo fizikulture, katera premaguje ozke meje športnega managerstva. V naši stvarnosti se mora uveljaviti kategorija osebnega priznanja in odgovornosti za športnega funkcionarja, ki je družbeni delavec in predvsem vzgojitelj.

Fizikultura:

Ni več toliko vprašanje v tem, da se v principu dokazuje vloga fizične kulture v življenju razvite industrijske družbe, temveč, da se fizična kultura »vcepi« v zavest državljana — posameznika. Premalo poizkušamo, naprimer pokazati mlademu človeku na zveze med fizično kulturo v dobi njegove mladosti in zdrave rasti njegove osebnosti; še manj pa iščemo poti, da skozi zavest mladih deklet trasiramo njihov odnos do športa in, da se zaposlenemu človeku humano pojasni, da fizična kultura dviga njegovo delovno

sposobnost, torej tudi dohodek. Za takšna področja, kot so fizična kultura v preventivni medicini, fizikultura, kot sredstvo mentalne higijene, kot pedagoška kategorija, imamo še res premalo kvalificiranih strokovnjakov.

Organizacija:

Sedanja organizacija fizične kulture je »ozka« in finančno slabotna, da bi se lahko lotila masovne mobilizacije. Nahajamo se v situaciji, ko je več kot polovica prebivalstva ostala izven fizikulture gibanja. Obstaja očitno nasprotje med masovnim fizikulturnim gibanjem in vrhunskim športom. Nidovolj, da samo razmišljamo o izkoriščanju prostega časa.

Zaradi tega so potrebni študijozni ekonomski, socialno psihološki pristopi, da bi se uporabila sredstva terapije — zdravljenja ene situacije, katera postaja zaradi hitrega ritma organizacije kritično deficitarna.

prof. Srečko Krč

Prekleti obisk

je samo zgodba. No, vse bi bilo (delno) lepo in prav, ko bi bila ta zgodba — ki jo pripoveduje mlada Willie Starr prijatelj ob progi, kjer se zabava s hojo po tračnicah, namesto da bi bila v šoli pri pouku — prečiščena, brez nepotrebne navlake, z jasnim namenom in vsaj s poantico. Vendar takšna ni bila, zabredla je v vode sentimentalnosti in banalnosti. Neke slabosti bi lahko (delno) popravil režiser Sidney Pollack, a ni storil ničesar pametnega, kar bi zgodbo dvignilo na kvalitetno vredno raven. Toliko o zgodbi.

Ker vemo, da pri filmu zgodba ne more biti film, ampak je treba prišteti še nekaj zraven (vlogo kamere, osvetljavo, simbole, okrajšave, prehode, metafore, montažo itd. ter igralske kreacije), je potrebno gledati film Prekleti obisk tudi s tega zornega kota, ki je zelo pomemben.

Kamera: prazna izraznost, dominiranje (kadar gre za ljudi) velikih planov, kup banalnih fint (vožnja z vlakom, vlak s ptičje perspektive, neučinkoviti zasuki itd.) ... Kostumi: težko je, če so časovno adekvatni («mini kombineza» v tridesetih letih! na primer). Okrajšave: kadar je kaj zoper moralo se jih Sidney Pollack striktno drži. Sicer pa ne preveč. Čemu naturalistična sekvenca pretepa? Prehodi: najboljša prehoda sta retrospektiva. Montaža: daje zelo počasen ritem filmu, drugače pa nič posebnega. Prostor in čas ostaneta neizrazita.

Igralci: Willie je izredna, ostali pa slabi. Med slabimi vidno mesto zavzema (sicer, vedno pravijo, kako odlična igralka da je — v zadnjih filmih: Tigrice, Vse o Daisy Clover, Seks in samka, V 80 dneh okoli sveta — ni bila) Natalie Wood. Njen obraz je vedno enako okrašen in ljubeč, dasiravno so bili liki vedno različni. Druga zvezda,

ki šele pričanja svetiti, je Robert Bedford (Pogon brez milosti, Vse o Daisy Clover). Šarmantnost ga bo verjetno daleč pripeljala. Tokrat je bil slabši kot v obeh navedenih filmih.

Toliko o slabem filmu.

— na

Profesionalci

Richard Brooks, scenarist in režiser, je Profesionalcem, filmu o profesionalcih dal kljub vsej konvencionalnosti, ki preveča film, nekonvencionalne dimenzije. Le-te sicer poprečen film naredijo bolj privlačen, v katerem tudi umetnosti ni moč prezreti, zakaj v Profesionalcih je, nekaj je.

V bistvu gre za profesionalce; ljudi, ki ubijajo, ki izvršujejo naloge in ukaze, ljudi, ki jim je svoje bivanje dano s pogojem, da izvršujejo nekaj, kar jim je sicer kot ljudem tuje in nečastno. Prav ta neizprosna borba za življenje jih pripelje do ene številnih nalog, ki jim nalaga, da osvojijo in pripeljejo domov ženo mr. Granta. Zdi se, da je to ena običajnih nalog. Pa ni. Profesionalci se lotijo akcije kot profesionalci, čeprav njihova čustva niso na strani »delodajalca« Granta. Tu je še problem pripadnosti narodu in njegovi revoluciji. (Dogajanje poteka v letih mehiške revolucije.) Navzlic temu, da so izkoreninjeni, nalogo opravijo, pripeljejo Mario Grant k njenemu možu. Razen tega pa še razkrinkajo ves problem. Maria sploh ni bila ugrabljena, Jesus Raza je sploh ni ugrabil; sama je odšla k njemu, kajti Granta sploh ni ljubila. Štirje profesionalci se tokrat, ko gre za tako delikatno zadevo kakor sta ljubezen in patriotizem, sicer ne odpovedo profesionalnemu kodeksu (zadano si nalogo uspešno izvrše), vendar jih čustva premagajo, ne morejo več avtomatično delati, kar jim je ukazano, ampak se zavedajo sami sebe, lastne odgovornosti,

ki jih le pripelje do spoznanja in prepričanja, da so oni že od rojstva nagnjeni k zlu, vendar morajo te »prirojene slabosti« popraviti, spremeniti, izbrisati, tako da bi postali boljši.

Vso srž filma Profesionalci dajmo ob stran; ni ravno vedno humanistično blizu, vendar dosti zanimiva, da bi lahko intuitivno pripeljala do zanimivih rešitev.

Dramaturško in obrtno so Profesionalci korekten film. Posebno dramaturška trdnost zgradbe in silovitost poteka njena sta hvalavredni.

Poglavje zase (v pozitivnem smislu) je igralska zasedba, ki je pokazala visoke kvalitete. Omembe vredna je kreacija Burta Lancasterja, vrtničarstva veterinjaka, ki s svojo prisotnostjo »poživlja« film. Seveda standardno dobri Lee Marvin in kruti Jack Palance nista ravno za vneimar. Še celo lepa Claudia Cardinale je pokazala malo igralske veščine.

Vsi profesionalci (režiser, igralci, snemalci, tehnično osebje itd.) so profesionalci. In to dobri profesionalci!

— na

Tone Tomazin razstavlja v galeriji v Prešernovi hiši v Kranju

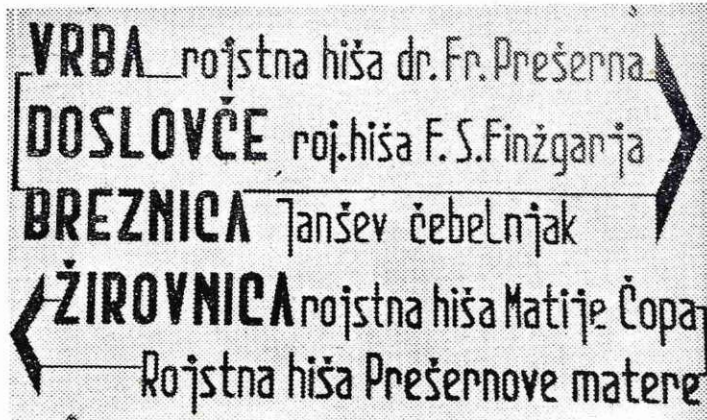
V petek, 16. t. m. so v galeriji v Prešernovi hiši v Kranju odprli samostojno slikarsko razstavo slikarja Toneta Tomazina, člana likovne sekcije DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar. Ob otvoritvi razstave slik, ki smo jih videli že tudi na Jesenicah, je umetnostni zgodovinar in upravnik škofje-loškega muzeja Andrej Pavlovec dejal:

»Ko predstavljam ob razstavljenih delih njihovega ustvarjalca Toneta Tomazina, slikarja naših gorskih pejsažev, moram takoj omeniti tudi njegovo veliko vlogo pri ustanovitvi dobro znane likovne sekcije DOLIK pri jeseniški Svobodi Tone Čufar in pri njenem življenjskem vztrajanju, kajti brez njegove močne likovne osebnosti bi prav gotovo jeseniški slikarji amaterji združeni v DOLIK veliko izgubili. Tone Tomazin, pisarniški delavec v Železarni, navdušen planinec in športnik, kar moramo vedeti, da bomo lahko spoznali vrednost teh komponent njegove osebnosti, ki se odražajo v njegovih delih. Predvsem je že odločitev za določeno specifično motiviko pogumno dejanje. Predvsem gorska motivika z vso svojo zahtevnostjo je že

sama po sebi težak slikarski problem, ki se lahko sprevrže v slikarski polom.

Toda neverjetno, Tomazin nikoli ne zapade v osladnost, ampak dobro rešuje tako problem izbire motiva, kakor tudi ustreznost barvitosti, obvladovanja prostora in barvne kompozicije. Vse to obvladuje pod vplivom liričnega osebnega odnosa in z rahlo romantičnim nastrojenjem ter s težnjo po upodabljanju v mejah naturalizma z ustreznim poimpresionističnim izrazom, ki se še posebej izraža v prilagojenem slikarskem rokopisu. V barvno tkanino slik prede Tomazin sivino z zelenilom, jo zastira z ugaslim violetnim tonom in odgrinja ospredja v rjavih in okerskih ter rumenih tonih, kot poudarek celotne barvne kompozicije. Svetlejši in lahko bi rekli veselejše koloristično izživljanje v novejših delih lahko samo pozdravimo kot njegov osebni razvoj, ki ne bo zaradi take barvitosti zapadel v neželeno razgledničarsko slikarstvo.

Pri svetlejših barvah in sploh pri intenzivnejši koloristiki ter krajini in posebno še pri gorski krajini slikarji pozabijo skoraj nehoti na mogočnost motiva, na divjost snovi, ki jo obravnavajo in zdrsnejo na raven preje omenjenega podajanja. Toda kot že rečeno, slikarstvo Tomazina ne kaže tudi v novejših delih na take napake. Celo nasprotno: slikarskemu problemu, ki ga je nakazal, se približuje z velikim pogumom in z znanjem, ki je razveseljivo in pri slikarju amaterju prav redko. Niso pa samo barva tista nevarna čer, ob kateri si marsikateri krajinar polomi svojo slikarsko barko. Kompozicijsko prirejanje motiva slikarski ploskvi je zaradi v nebo štrlečih vrhov, zaradi skoro nestetih, v prostor se potapljaajočih ali izstopajočih grebenov, melišč, previsov, dolin in prehodov in še zaradi vseh tistih posebnosti gorske krajine, ki jih tu ne moremo naštet, zelo težka naloga. Podrejanje te razgibanosti, urejevanje teh ginot na dvo-dimenzionalni slikarski ploskvi, kaj rado postane nizanje slikarskih planov po načinu nizanja kulis na gledališkem odru. Tudi tu je Tomazin pokazal pravo merov preračunljive slikarske narave in ostro oko gornika se je spremenilo v občutljiv raziskovalni slikarjev instrument, ki pravilno razvršča elemente motiva v sliko naših gor.

Turistično društvo iz Žirovnice se prizadeva na svoje območje privabiti čimveč turistov

Pevska sezona je že pričela

Jeseniški pevski zbori so že pričeli z rednimi vajami. Medtem ko vadi srednješolski mladinski zbor trenutno v Premanturi, je pričel ženski zbor jeseniške glasbene

šole z vajami v minulem tednu, martinarski zbor pa v tem tednu. Ženski zbor se pripravlja na tekmovanje v Novi Gorici, martinarski pa za nastop na proslavi ob podelitvi domicila partizanski enoti Jeseniško-bohinjski odred, ki bo 8. septembra v Bohinju in za ponovitev junijskega koncerta v Beljaku. Zelja vseh treh zborov je, da bi se ob pričetku sezone vključilo vanje čim več novih pevcev in pevec, da bi postali zbori številnejši in seveda tudi kvalitetnejši.

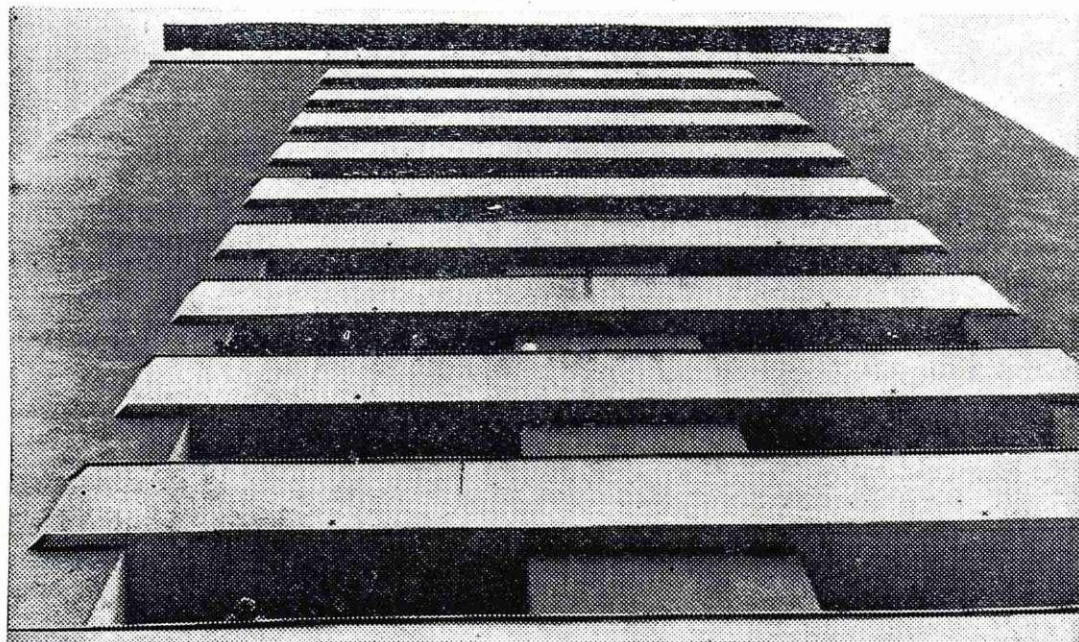
Misli

Pamet ne more spraviti v red slabosti narave.

Preden začneš napadati neko zlorabo, pogledaj, če moreš uničiti njene korenine.

Zlorabe, ki se jim ne moremo izogniti, so zakoni narave.

Vauvenargues

PERSPEKTIVA — nova stolpnica na Jesenicah

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

24. in 25. avgusta amer. ital. barvni CS film **ZLATA MRZ-LICA**, v režiji Calvina J. Padgeta, v glavni vlogi Giuliano Gemma — ob 17. in 19. uri.
26. avgusta ital. barvni film **PRESTRELJENI DOLAR**, v režiji Pageta, v glavni vlogi Montgomery Wood, ob 19. uri.
27. in 28. avgusta angl. barv. CS film **ALFI**, v režiji Luisa Gilberta, v glavni vlogi Michael Cane, ob 19. uri.
29. avgusta ameriški film **PRVA ZMAGA**, v režiji Oto Premingeria, v glavni vlogi John Wayne, ob 19. uri.
30. avgusta angl. barvni CS film **POVEČANJE**, v režiji Michelangela Antonionija, v glavni vlogi Vanessa Redgrave, ob 17. in 19. uri.
31. avgusta in 1. septembra amer. barvni film **ŠEST CRNIH KONJ**, v režiji Harryja Kellera, v glavni vlogi Audie Murphy, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVZ

24. in 25. avgusta angl. barvni CS film **ALFI**, ob 18. in 20. uri.
26. in 27. avgusta amer. ital. barvni CS film **ZLATA MRZ-LICA**, ob 20. uri, v ponedeljek tudi ob 18. uri.
28. avgusta amer. film **PRVA ZMAGA**, ob 18. in 20. uri.
29. in 30. avgusta jugoslovanski film **HASANAGICA**, ob 20. uri, 29. 8. tudi ob 18. uri.
31. avgusta in 1. septembra angl. barvni film **KAJ JE NO-VEGA**, **MUCKA**, v glavni vlogi Peter Sellers, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

24. avgusta amer. barvni film **PREKLETA ZETEV**.
25. avgusta amer. barv. CS film **PROFESIONALCI**.
29. avgusta amer. ital. barvni CS film **ZLATA MRZ-LICA**.
31. avgusta jugoslovanski film **KASANAGICA**.

Kino KRANJSKA GORA

24. avgusta amer. barvni CS film **DVOBOJ PRI DIA-BLU**.
25. avgusta jugoslovanski film **HASANAGINICA**.
29. avgusta angl. barvni CS film **ALFI**.
31. avgusta amer. ital. barvni CS film **ZLATA MRZ-LICA**.

Kino ŽIROVNICA

25. avgusta amer. barvni CS film **DVOBOJ PRI DIA-BLU**.
1. septembra amer. ital. barvni CS film **ZLATA MRZ-LICA**.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru gradbenega vzdrževanja, ki mi je omogočil brezplačen odmor v Biogradu na moru, se najlepše zahvaljujem.

Peter Kejžar

ZAHVALA

Ob mnogo prerani in nadnadi izgubi naše drage žene, mamice in hčerke

JOŽICE ZELENJAK

se iskreno zahvaljujem vsem dobrim sosedom, ki so nam tako nesebično priskočili na pomoč, vsem, ki so z nami sočustvovali in nam izrekli sožalje, vsem darovalcem venc in cvetja ter vsem, ki so jo tako številno spremlili na njeni prerani zadnji poti.

Topla hvala ansamblu narodnih plesov in pesmi za častno spremstvo na zadnji poti, pihalnemu orkestru za poslovlilne žalostinke in govorniku za poslovlilne besede.

Zaljujoci: mož Franci, sinova Zvone in Silvo, mama, sestre in bratje z družinami, tašča in svakinja z družino ter ostalo sorodstvo.

POSTENEMU NAJDITELJU

V četrtek, 15. t. m. sem od hotela Pošte do samopostrežne trgovine Rožca na Plavžu (pri Čufarju) izgubila 480 N din. Poštenega najditelja prosim, da izgubljeni denar proti nagradi vrne.

Hatida Bečirević
GEŽ — Železarna

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru elektrodnega oddelka se iskreno zahvaljujem, ker mi je omogočilo brezplačno letovanje v Crikvenici.

Krista Frumen
elektrodni
oddelek

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru žebjarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob moji dolgotrajni bolezni, katera mi je bila zelo dobrodošla.

Martin Lakner
žebjarna

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega draga moža in očeta

STANISLAVA SIVEC

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so se od njega poslovili, ga spremlili na njegovi zadnji poti ter z nami sočustvovali. Posebna zahvala vsem darovalcem venc in cvetja ter voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Hvaležni smo družinam Mlakar in Zamida, ki sta nam ob tej težki izgubi stali ob strani ter sodelavcu iz valjarne Bela in predsedniku krajevnega odbora SZDL Podmežaklja za poslovlilne besede.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zaljujoča žena z otroki

Nad letališčem Alpskega letalskega centra v Lescah stalno brnijo letala

Zmaga naših balinarjev na Predilu

Pred kratkim je bil organiziran mednarodni balinarski turnir na Predilu v Italiji. Udeležilo se ga je 15 dvojic, od tega tri z Jesenic. Balinarji, ki so sestavljali ostale dvojice, so bili iz Predila, Trbiža in Pontebbe.

Na tekmovanju je prvo mesto dosegla dvojica Anton Delač in Pavel Vudrič z Jesenic, drugo mesto je pripadlo Cirilu Krivcu in Ladu Lasni-

ku, tretje mesto balinarjem iz Predila, četrto in peto mesto pa so dosegli balinarji iz Pontebbe.

Organizatorji turnirja so z zlatimi medaljami nagradili balinarje, ki so osvojili prva štiri mesta, Jeseničani pa so za doseženo prvo mesto prejeli tudi lep pokal.

Naši balinarji imajo že več let stalne stike z balinarji v zamejstvu, vendar je bilo srečanje z balinarji iz Predila organizirano in izvedeno prvič. Gostitelji želijo, da navežejo tesnejše stike z balinarji z Jesenic. Zato lahko računamo, da bodo balinarji iz Predila in Pontebbe kmalu naši gostje.

-or

BILA JE POSTENA

V nedeljo, 11. avgusta okrog 20. ure zvečer sem bil v upokojskem domu na Jesenicah. Točajka Darinka mi je postregla s pivom, nakar sem plačal s 5.000 dinarskim bankovcem, bil pa sem prepričan, da sem plačal samo z bankovcem za 500 dinarjev. Na moje presenečenje me je točajka Darinka opozorila, da sem dal 5.000 S din in mi pravilno zaračunala pivo, ostali denar pa vrnila nazaj. Dobro bi bilo, ko bi v naših gostinskih lokalih imeli še več takih poštenih točajk.

Lojze Prešeren
Cesta T. Tomšiča,
Jesenice

NAJDENI PRSTAN

Še pred začetkom počitniške sezone je bilo v Crikvenici, kjer imamo počitniški dom, organiziranih več izletov. Med izletniki je bil tudi mlad fant, ki je izgubil prstan. Iz počitniškega doma v Crikvenici smo prejeli obvestilo, da je bil prstan najden in ga lastnik lahko dobi v pisarni našega počitniškega doma v Crikvenici.

● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton ● tehnični feljton

Italijanska železarska industrija — včeraj in danes

V preteklih dvestih letih, to je v obdobju po drugi svetovni vojni, je doživela železarska industrija v svetu takšen razmah, kot ga tudi največji optimisti niso predvidevali. Poleg ZDA in Sovjetske zveze, omenjajo s tem v zvezi največkrat Japonsko in v manjši meri tudi Zahodno Nemčijo. Zelo malo pa slišimo o tem, da je tudi italijanska železarska industrija napravila v tem obdobju zelo velik korak naprej in postala pomemben dejavnik v svetu železarstva.

Italijanska železarska industrija je bila v času pred drugo svetovno vojno sorazmerno majhna in je leta 1939 proizvedla okoli 2,7 milijona ton surovega jekla. Razvijala se je počasi, saj jo je pri tem oviralo pomanjkanje domače kvalitete železove rude ter premoga za koksiranje. Kljub temu je bil napravljen v primerjavi z letom 1930, ko je dosegla proizvodnja surovega jekla 1,35 milijona ton, določen napredek. Med drugo svetovno vojno so bile italijanske železarne močno poškodovane in je padla proizvodnja surovega jekla v letu 1945 na komaj 400.000 ton.

V obdobju po drugi svetovni vojni je razvoj italijanske železarske industrije podoben japonski.

To sicer ne velja v količinskem pogledu, temveč v osnovnih prijemih. Prav tako kot japonski železarji, so tudi italijanski zgradili glavnino svoje železarske industrije ob morski obali in s tem omogočili uporabo visoko kvaliteten železovih rud in premoga iz prekomorskih dežel. S prevozom teh surovin v specializiranih ladjah visoke tonaže, so znižali prav tako kot Japonci prevozne stroške in dosegli ekonomičnost njihove uporabe v svojih plavžih.

Leta 1955 so proizvedle italijanske železarne 5,4 milijona ton, 1960 — 8,4, 1964 — 9,7 in 1967 — 15,8 milijona ton.

Glavne italijanske železarne, ki ležijo ob morski obali in se preskrbujejo s prekomorskimi surovinami so Taranto, Bagnoli, Cornigliano in Piombino. Vendar s tem ne moremo reči, da so vse železarne v tej državi ob morju. V notranjosti države je tudi več železarn, vendar so manjše in tudi starejše. Resnica je namreč, da so bile železarne ob morski obali zgrajene v zadnjem obdobju, ko je prišel do izraza prevoz surovin po morju v velikih ladjah. V železarnah, ki so v notranjosti, proizvajajo ali boljše vrste jekla ali pa navadne vrste iz cenjenih surovin (proizvodnja betonskega jekla v električnih pečeh iz najcenejših vrst starega železa).

Prej omenjene obmorske železarne pripadajo vse grupi FINSIDER, ki kontrolira 90 % celotne proizvodnje grodlja in 60 % proizvodnje surovega jekla. Približno 50 % te grupe ima v svoji lasti država (Italsider). Največja privatna železarna pripada znanemu avtomobilskemu koncernu FIAT. Letno proizvaja okoli 1,5 milijona ton različnih železarskih proizvodov. Približno polovico te količine izvalja iz surovega jekla proizvedenega v lastnih jeklarnah, drugo polovico pa iz surovega jekla dobavljenega iz jeklarn grupe FINSIDER.

Italijanska avtomobilska industrija je tudi zelo velik potrošnik železarskih proizvodov. Danes ima vsak sedmi Italijan avtomobil. Njihova proizvodnja je narasla od 1.365.000 v letu 1966 na rekordno številko 1.547.000 avtomobilov v letu 1967.

Gospodarska situacija je danes v Italiji dobra, kar ima vpliv tudi na povečano prodajo železarskih izdelkov. Zato je izvoz teh izdelkov v preteklem letu padel in letos pa se je le rahlo povečal. To pa je zelo v nasprotju s tendenco naraščanja izvoza japonskih in zahodnonemških železarn. Te imajo doma precejšnje težave s prodajo svoje železarske proizvodnje.

Italijanska železarska industrija je skupaj z japonsko izreden primer modernega razvoja te industrijske panoge brez lastne surovinske baze.

K.

Rezultati prvega dela tekmo- vanj v športni rekreaciji

S tekmovalnim v namiznem tenisu za prvenstvo Železarn, je bil pred kratkim zaključen prvi del tekmovalnih v športni rekreaciji. V tem delu tekmovali, ki potekajo neprekinjeno od 1. januarja do konca junija, je bilo na programu sedem športnih panog. To so bila tekmovalna v smučanju, sankanju, kegljanju na ledu in asfaltu, streljanju z zračno puško, šahu in namiznem tenisu.

Ceprav ima celotni program na žalost še vedno predvsem tekmovalni značaj, pa je bila udeležba kljub temu zadovoljiva in celo nekoliko boljša kot preteklo leto. Znova pa se je pokazalo, da so med najbolj priljubljenimi aktivnostmi še vedno tiste športne panoge, ki od udeležencev zahtevajo manj spretnosti in znanja za neposredno vključevanje v krog tistih, ljudi, ki jim rekreativne aktivnosti počasi le postajajo delček vsakdanjega življenja. Najštevilnejša je bila letos znova udeležba v kegljanju na afaltu, kjer smo zabeležili 520 udeležencev. Zadovoljiva je bila tudi udeležba v streljanju in sankanju s 319 oziroma 253 udeleženci. Skupaj pa se je tekmoval v sedmih panogah udeležilo 1300 članov delovne skupnosti, od tega 61 žensk. Z udeležbo žensk smo lahko zadovoljni samo v toliko, ker število udeležencev iz leta v leto raste. Vendar pa je ta udeležba še vedno tako minimalna, da bo športna komisija v celoti morala spremeniti program, če sodelavkam želi omogočiti rekreiranje in jim vzbuditi interes do nekaterih športnih ali drugih aktivnosti v prostem času. Do sedaj so

ženske aktivno sodelovale le v kegljanju na asfaltu, streljanju in smučanju. V nekaterih drugih aktivnostih smo zabeležili samo posamezne nastope.

Razumljivo je, da pri aktivnostih v nekaterih športnih panogah večina žensk ne dobi pravega veselja in zadovoljstva. Zato pa bi športna komisija morala v svoj program sprejeti nekatere oblike rekreacije, kjer so možni predvsem individualni nastopi in udeležba in koder aktivnosti ne bi imele zgolj tekmovalno obeležje. Seveda pa bi na podoben način morali k udeležbi pritegniti tudi tisti zelo številni del ostalih sodelavcev, ki jim sedanje oblike rekreacije ne ustrezajo iz istih razlogov, to je zaradi preveč športno tekmovalne usmerjenosti skoraj celotnega programa športne rekreacije.

Rezultati:

moški: 1. HVŽ (493), 2. strojne delavnice (464,5), 3. strojno vzdrževanje (402,5), 4. upravne službe (392,5), 5. gradbeno vzdrževanje (293,5), 6. OTK (281,5), 7. RTA (280), 8. transport (277), 9. VEN (262), 10. Javornik II. (259), 11. martinarna (231), 12. RO (211), 13. plavž (204), 14. valjarna 2400 (192), 15. livarna (182), 16. zaščitna služba (147), 17. elektrooddelek (136), 18. valjarna Bela (120,5), 19. elektro topl. energija (108), 20. valjarna žice (92), 21. žebeljarna (82), 22. elektro jeklarna (73,5), 23. GEZ (66), 24. jeklovlek (38), 25. Javornik I. (9), 26. šamotarna (3), 26. PIV energija (3); 28 strugarna valjev (2), 28. tehnični biro (2).

ženske: 1. upravne službe

(212), 2. HVŽ (140,5), 3. RTA (125), 4. VEN (96), 5. elektrooddelek (49), 6. GEZ (48), 7. gradbeno vzdrževanje (46).

Najuspešnejša je bila tako torej grupa strojno energetskih obratov, nato upravne in tehnične službe, za njimi so predelovalni obrati, talilnice in valjarne. Ta vrstni red po grupah obratov nam znova potrjuje aktualnost že omenjenega vprašanja in sicer ne povsem ustreznega programa rekreacije. Kot je razvidno iz te razvrstitve, obstoječe oblike rekreacije torej zadovoljujejo le delavce iz delovnih enot, kjer delo zahteva manj fizične angažiranosti. Pa tudi navade teh delavcev so ustrežnejše in stalnejše. Pomanjkanje ustreznih navad, ki si jih nekateri običajno pridobijo že v šoli pa je verjetno glavni vzrok, da je aktivnost v nekaterih proizvodnih delovnih enotah nepomembna. Prav zato pa bo komisija v bodoče morala uvesti nekatere oblike rekreacije, ki bi predvsem ustrezale potrebam delavcev iz topilnic in valjarn.

V drugem delu programa so še tekmovala v balinanju, lahki atletiki, odbojki, nogometu, orientacijskem pohodu in plavanju. Tekmovala v balinanju za ekipe in posameznike ter v lahki atletiki so bila že zaključena. Tudi tu je bila udeležba številnejša. V avgustu bo organizirano tekmovalje v plavanju, ostala tekmovalja pa v septembru in oktobru. Prav sedaj pa komisija sodeluje pri pripravi za troboj slovenskih železarn, ki bo 31. avgusta v Ravnah na Koroškem.

J.

Uspeh naših strelk na republiškem prvenstvu

Vera Otrin prvakinja

23. republiško prvenstvo v streljanju, katero je bilo 9. in 10. t. m. v Ljubljani, je za nami. Z doseženimi uspehi Vere Otrin in Majde Kralj smo lahko zadovoljni.

Ceprav za letošnje prvenstvo naši strelki nista bili dobro pripravljeni, ker prva zaradi bolezni, druga pa zaradi boleznij ni mogla trenirati, poleg tega pa je SZS zaradi finančnih težav skrčila tekmovalni program s treh na dva dni in so zato morale strelke odstreljati dve disciplini v enem dnevu, kar je za strelca velika obremenitev, uspeh ni izostal. Vera Otrin je postala republiška prvakinja s standardno MK puško v trostavu. Z isto puško je bila v olimpijskem meču

druga, z MK puško serijske izdelave pa je bila tretja. Majda Kralj je bila z MK puško serijske izdelave druga, z MK standardno puško pa je bila v trostavu in olimpijskem meču četrta. Z rezultati, kakor tudi z doseženimi mesti naših strelk smo lahko zadovoljni. Ker pa sta s svojimi rezultati dosegli oziroma presegli predpisano normo krogov, sta si zagotovili nastop na državnem prvenstvu, ki bo 26. in 27. VIII. v Sremski Mitrovici.

Na republiškem prvenstvu sta dokazali, da še vedno sodita v sam vrh strelk v republiki in obenem opravičili zaupanje SZS, ki ju ima v sestavi republiške ženske reprezentance.

Košarka

Dve pomembni zmagi

V soboto, 24. t. m. se prične drugi del prvenstva v košarkarski ligi za ženske in moške. Naše moštvo igra prvo srečanje na Vrhniki, ki bo gotovo odločilno za nadaljni razvoj borbe za najvišje mesto. Forma moštva je precej boljša kot je bila v spomladanskem delu, dobra udeležba igralcev na treningu pa pove, da so tudi igralci ponovno dobili željo za igranje, predvsem pa da se borijo tudi za sam vrh. Samo dve točki prednosti ni težko nadoknaditi, seveda pa bo treba v gosteh igrati zelo previdno in z veliko željo na uspeh. Prav te želje pa manjka našim igralcem že dve leti, ko se za srečanja v gosteh že doma sprijaznijo s porazom. Velika opora predvsem na domačem igrišču bodo vsekakor navijači, ki so med najbolj »mirnimi« na slovenskih igriščih in bi zato košarkarji želeli, da jim z glasnim bodrenjem pomagajo uresničiti postavljeni cilj.

KK KROJ : KK JESENICE 62:77

V povratnem srečanju v Škofji Loki domačini niso pričakovali, da bodo po zmagi na Jesenicah doživeli hud poraz. Prve minute srečanja so kazale, da bomo doživeli katastrofo, saj so domačini vodili že s 14:2. Naše moštvo se je po menjavi igralcev končno zbralo in doseženo prednost KROJA izenačilo že v 10. minuti. Do konca polčasa sta se obe moštvi menjali v vodstvu, vendar nam je uspelo ob polčasu obdržati razliko dveh točk. V nadaljevanju pa so naši igralci zaigrali še bolje in presenečene domačine, zaradi dobre igre v obrambi inž. Senčarja in visokega Bunderla, popolnoma nadigrali v vseh elementih košarkarske igre. Zmaga v Škofji Loki je prišla v pravem času. Moštvo je

sposobno premagati prvaka tudi na svojem igrišču in tako se obeta v drugem delu zanimiva borba za prvo mesto.

Strelci za Jesenice: inž. Senčar 16, Koren 24, Vauhnik 16, Božič 5, Bunderla 16.

KK TRNOVO : KK JESENICE 94:97

Druga zmaga v gosteh je za moštvo izrednega psihičnega pomena. Na težkem asfaltu na igrišču so naši igralci, oslabiljeni zaradi odsotnosti inž. Senčarja, slavili pomembno zmago. Naše moštvo je srečanje spet začelo odlično. V 5. minuti je bila razlika že 10 točk v našo korist, v nadaljevanju pa se razlika ni spremenila. Zaradi slabe organizacije srečanja je moral drugi polčas soditi trener ekipe Jesenic, pa je zato igra našega moštva bila precej slabša. Naši igralci so se začeli spuščati v preigravanje, zaradi katerega so izgubili precej žog in prejeli tudi koše. Na koncu srečanja, ko je Trnovo že vodilo z eno točko razlike, so se ponovno zbrali in z nekajkratnimi protinapadi odločili srečanje v svojo korist.

Strelci za Jesenice: Koren 18, Vauhnik 29, Božič 14, Razinger, 6, Hladnik 10, Bunderla 20.

-nik

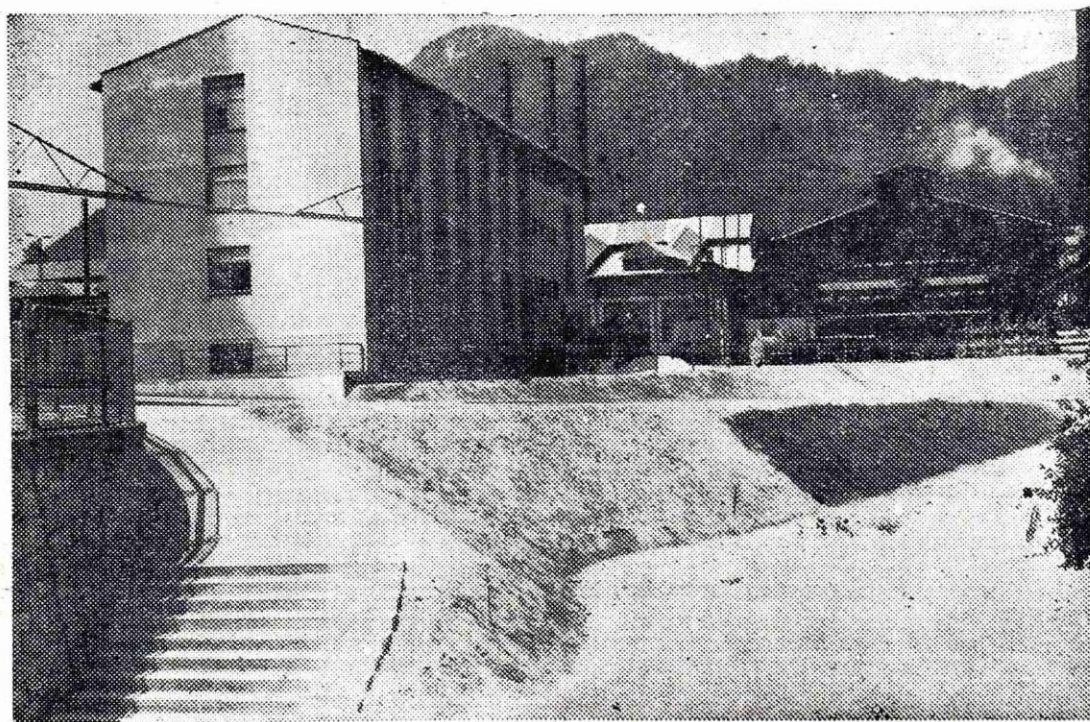
Misli

Mnogokaj zaničujemo, da ne bi sebe zaničevali.

Naš stud ni pomanjkljivost in nezadostnost predmetov izven nas, kakor to radi verjamemo, temveč izčrpanost naših lastnih organov in dokaz naše slabosti.

Najbolj smešne in najbolj drzne nade so bile včasih vzrok izrednih uspehov.

Vauvenargues

Nov vhod v javorniške obrate Železarn